

การนิเทศภาพยนตร์สารคดี
“ 19 ปี ที่เรียนมากับชาวศตวรรษที่ ๑๙ ”

นาย ปวีณ เลขจัต

ศิลปนิเทศงานนิเทศวิทยุและวิทยุโทรทัศน์
ศิลปกรรมศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาภาพยนตร์และวิดีโอ
คณะศึกษาศาสตร์ สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง
บ.การศึกษาศาสตร์ 2556 - 2557

การผลิตภาพยนตร์สารคดี “19 ปีที่เรียนมากับชีวิตที่เหลือ”
DOCUMENTARY FILM “19 YEARS IN EDUCATION WITH REMAINING LIFE”

นาย ปวีณ เลขวัต

ศิลปนิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ศิลปกรรมศาสตรบัณฑิต สาขาภาพยนตร์และวิดีโอ
คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง
ปีการศึกษา 2556

ใบอนุญาตศิลปนิพนธ์

การผลิตภาพยนตร์สารคดี “19 ปีที่เรียนมากับชีวิตที่เหลือ”

DOCUMENTARY FILM “19 YEARS IN EDUCATION WITH REMAINING LIFE”

นาย ปวีณ เลขวัต

Mr. PAWEEN LEKAWAT

คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง
อนุมัติให้ศิลปนิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรศิลปกรรมศาสตรบัณฑิต
สาขาวิชาภาพยนตร์และวิดีโอ

อาจารย์ที่ปรึกษาศิลปนิพนธ์..... วันที่ 4/12/2559

(อาจารย์สุวรรณณี สุรเชษฐคมสัน)

กิตติกรรมประกาศ

ศิลปินพันธ์เรื่อง“19 ปีที่เรียนมากับชีวิตที่เหลือ”สำเร็จลุล่วงลงได้ ต้องขอขอบคุณ
อาจารย์ที่ปรึกษา อาจารย์สุวรรณณี สุรเชษฐคมสันที่ช่วยให้คำแนะนำในทุกๆ
กระบวนการในการทำงาน ตลอดจนผลักดันให้โครงการนี้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี

ขอบคุณคณะกรรมการ คณาจารย์สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหาร
ลาดกระบัง คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ สาขาภาพยนตร์และวิดีโอ ทุกท่านที่ได้ให้คำแนะนำในการ
ปรับปรุงและพัฒนาผลงาน

ขอบคุณกระทรวงศึกษาธิการ โรงเรียน คณาจารย์และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องที่ได้ให้
ความร่วมมือในการใช้สถานที่ในการถ่ายทำตลอดจนสัมภาษณ์เก็บข้อมูล

ขอบคุณเพื่อน พี่ น้อง ครอบครัว ที่สนับสนุนให้คำแนะนำช่วยเหลือ

ขอบคุณชีวิต 19 ปีในระบบการศึกษาไทยที่สอนให้ข้าพเจ้ารู้จักการเรียนรู้และนำความรู้
มาประยุกต์ใช้

นายปวีณ เลขวัต

มีนาคม 2556

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อ	ก
กิตติกรรมประกาศ	ข
สารบัญ.....	ค
สารบัญภาพประกอบ	ง
บทที่	
1 บทนำ	1
ที่มาและความสำคัญของโครงการ	1
วัตถุประสงค์ของโครงการ	2
ขอบเขตของโครงการ	2
ลักษณะของโครงการ	2
แนวทางการบรรลุเป้าหมาย.....	2
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	3
2 การศึกษาค้นคว้าและวิเคราะห์ข้อมูล	4
การค้นคว้าข้อมูล.....	4
ความรู้ทางภาพยนตร์สารคดี	4
ความหมายของภาพยนตร์สารคดี.....	4
องค์ประกอบสำคัญของภาพยนตร์สารคดี.....	5
หนังสือสารคดีที่มีบท.....	5
ก่อนเป็นบทที่ดี ต้องจุดให้ลึกกว่าที่ตาเห็น	6
เคล็ดลับในการเขียนบทหนังสือสารคดี.....	7
การศึกษาและระบบการศึกษาไทย.....	10
ความหมายของการศึกษา.....	10
ลักษณะของการศึกษา.....	10

	หน้า
ระบบการศึกษาไทย.....	12
ระดับการศึกษาในระบบ.....	13
นโยบายการศึกษาไทยปี 2557	14
กลไกในการขับเคลื่อนการศึกษา.....	18
แนวทางในการบริหารจัดการศึกษา	19
ระบบ Child Center	20
ประวัติ และหลักการ Child Centered.....	20
ผลดีของระบบ child centered	22
การค้นคว้าข้อมูลผ่านการสัมภาษณ์	22
การค้นคว้าข้อมูลเพื่อการออกแบบงานสร้าง.....	29
วิเคราะห์ข้อมูล และการนำไปใช้	29
3 บทภาพยนตร์	31
สรุปแนวทางของภาพยนตร์สารคดี.....	31
วัตถุประสงค์	31
กลุ่มเป้าหมาย	31
สรุปข้อมูล.....	31
การวาง โครงเรื่องภาพยนตร์สารคดี.....	31
บทภาพยนตร์สารคดี	32
4 ขั้นตอนการทำงาน	34
ขั้นตอนก่อนการถ่ายทำสารคดี.....	34
วางแผนและกำหนดแนวทาง	34
พัฒนาบทครั้งที่ 1	35
พัฒนาบทครั้งที่ 2	38
การวางแผนก่อนการถ่ายทำ	39
ขั้นตอนการถ่ายทำสารคดี	39

	ขั้นตอนหลังการถ่ายทำสารคดี.....	40
	การตัดต่อลำดับภาพละเอียด.....	41
5	บทสรุปและข้อเสนอแนะ.....	46
	บทสรุป	46
	ข้อเสนอแนะ	47
	บรรณานุกรม.....	48
	ประวัติผู้วิจัย.....	49

สารบัญภาพประกอบ

ภาพที่		หน้า
1	ภาพจากภาพยนตร์ $2+2 = 5$	29
2	ภาพการลำดับภาพและเสียงด้วย โปรแกรม Premiere Pro	40

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของโครงการ

จบไปแล้วจะเรียนอะไร? จบไปทำงานอะไร? เรานัดอะไรกันแน่? คำถามเหล่านี้ข้าพเจ้าเชื่อว่าเกิดขึ้นมากมายกับเด็กไทยจำนวนไม่น้อย ที่ต้องประสบกับปัญหาอันเป็นวิกฤตการณ์ของชีวิต ในวันที่ต้องตัดสินใจเลือกทางเดินให้กับชีวิตของตนเอง เหตุใดคำถามเหล่านี้เกิดขึ้นกับเด็กมัธยมปลายไปจนถึงนักศึกษาที่สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี อีกทั้งอาชีพที่นำไปใช้ประกอบหาเลี้ยงชีพ ก็ไม่ตรงกับสาขาวิชาที่ได้ศึกษาร่วม4ปี คงจะปฏิเสธไม่ได้ว่านั่นไม่ใช่ปัญหาที่กำลังเกิดขึ้นจริง ในปัจจุบัน

หากจะพูดถึงระดับการศึกษาไทยนั้นเป็นที่รู้กันว่า เราจะเริ่มต้นจากการศึกษา ระดับชั้นอนุบาล ระดับชั้นประถมศึกษา ระดับชั้นมัธยมศึกษา และระดับปริญญาตรี เป็นจำนวนรวมทั้งสิ้น 19 ปีซึ่งเป็นระยะเวลาไม่น้อย ในการที่จะต้องใช้ความพยายามมากมายเพื่อให้ผ่านพ้นระดับชั้นต่างๆมาได้ ข้าพเจ้าเชื่อว่าเด็กไทยแทบทุกคนเคยอยู่ในบรรยากาศของการอ่านหนังสือท่องจำเนื้อหา 8-9 วิชาเพื่อที่จะทำคะแนนให้ได้ดีในแต่ละรายวิชา เข้าสู่ระบบคิวเข้มทั้งในโรงเรียนและนอกโรงเรียนกับสถาบันกวดวิชาต่างๆวันละหลายๆชั่วโมง ทั้งหมดคือการลงทุนลงแรงเพื่อให้ได้มาซึ่งคะแนนที่ดี หวังเพื่อที่จะสอบได้ในรั้วมหาวิทยาลัยที่ทุกคนต่างแย่งชิงกัน และเมื่อเราได้สถานที่ศึกษาต่อ บรรยากาศที่ตึงเครียดก็ดูเหมือนจะผ่อนคลายลง แต่คำถามบางคำถามไม่เคยหายไป ในวันที่สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี คำถามต่างๆเกิดขึ้นอีกครั้ง จบไปทำงานอะไร? งานไหนเรานัดที่สุด? งานไหนได้ค่าตอบแทนเยอะที่สุด? อีกทั้งเรายังพบเห็นผู้คนที่ทำงานไม่ตรงสายอาชีพได้มากมาย เกิดเป็นคำถามว่า 19 ปีที่เรียนมาได้นำมาประยุกต์ใช้ได้มากน้อยเพียงใด เหตุใดผู้คนถึงเรียนไม่ตรงสายอาชีพ สุดท้ายแล้วเรายังจำเป็นต้องอยู่ในระบบนี้ใช่ไหม

ข้าพเจ้าจึงต้องการสร้างภาพยนตร์สารคดีผ่านการสัมภาษณ์บุคคลต่างๆ เพื่อที่จะตอบคำถามว่าระยะเวลา 19 ปีที่เรียนมาของแต่ละบุคคลนั้น มีแบบแผน มีแนวความคิดเห็นแตกต่างกันออกไป อย่างไร ซึ่งข้าพเจ้าคาดหวังว่า เมื่อผู้ที่กำลังศึกษาอยู่ในระบบการศึกษาไทยได้ดู จะเป็นการ

สร้างคำถามให้ตนเอง และเป็นการย้ำเตือนว่าระยะเวลา 19 ปีกับเวลาที่เหลือต่อจากนี้ไป จะเป็นเวลาที่จะไม่เสียไปอย่างเปล่าประโยชน์และใช้มันอย่างคุ้มค่าที่สุด

วัตถุประสงค์ของโครงการ

1. เพื่อศึกษาการผลิตภาพยนตร์สารคดี โดยดำเนินเรื่องผ่านบุคคลที่เกี่ยวข้อง ในรูปแบบสารคดี
2. เพื่อศึกษากระบวนการคิดบท และเล่าเรื่องในรูปแบบสารคดี
3. เพื่อศึกษาเป้าหมายสูงสุดของการศึกษาเล่าเรียน
4. เพื่อสะท้อนการศึกษาเล่าเรียนและการศึกษาไทย

ขอบเขตของโครงการ

การผลิตภาพยนตร์สารคดี ถ่ายทำด้วยระบบดิจิทัล รูปแบบ 16:9 ความยาว 10 นาที

ลักษณะของโครงการ

ผลิตภาพยนตร์สารคดี พุดถึง “19 ปีที่เรียนมากับชีวิตที่เหลือ” โดยเล่าเรื่องผ่านการสัมภาษณ์ นักเรียน ครูผู้สอน ผู้ปกครอง หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาไทย ผู้ที่ประกอบอาชีพทั้งตรงและไม่ตรงกับวิชาชีพที่ได้เรียนมา โดยร้อยเรียงเรื่องราว จากการสังเกตการณ์ สัมภาษณ์ จนรวบรวมเป็นแนวคิดวิเคราะห์ สรุปผลเป็นข้อมูลในการผลิตบท และเข้าสู่ขั้นตอนการถ่ายทำภาพยนตร์สารคดีต่อไป

แนวทางการบรรลุเป้าหมาย

1. เก็บรวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้อง บันทึกภาพ สัมภาษณ์ นักเรียนระดับชั้นต่างๆ ถึงอาชีพและเหตุผลที่อยากเป็น, นักศึกษาที่กำลังจะจบปริญญาตรี, ครูผู้สอนระดับชั้นต่างๆ ถึงแนวทางการสอน, ผู้ปกครอง, หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาไทย, ผู้ที่ประกอบอาชีพทั้งตรงและไม่ตรงกับวิชาชีพที่ได้เรียนมา

2. สรุปลวิเคราะห์ข้อมูลแนวความคิด นำประเด็นที่ได้มารวบรวม กำหนดเป็นแนวทาง ลักษณะขอบเขตงาน และขั้นตอนต่างๆจนเป็นบทภาพยนตร์สารคดี
3. ถ่ายทำภาพยนตร์สารคดี นำบทสารคดีที่ได้มาเป็นแนวทางในการถ่ายทำในสถานที่จริง ทำการบันทึกภาพเก็บรวบรวมข้อมูลเพิ่มเติมตามขอบเขตของงาน และนำทุกอย่างมารวบรวมจนสำเร็จเป็นภาพยนตร์สารคดี
4. ขั้นตอนหลังการถ่ายทำ การตัดต่อภาพ เสียง และดนตรีประกอบให้ภาพยนตร์ออกมาตามวัตถุประสงค์ที่เราคาดไว้

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ได้เรียนรู้การผลิตภาพยนตร์สารคดี โดยดำเนินเรื่องผ่านบุคคลที่เกี่ยวข้อง ในรูปแบบสารคดี
2. ได้เรียนรู้กระบวนการคิดบท และเล่าเรื่องในรูปแบบสารคดี
3. ได้เรียนรู้เป้าหมายสูงสุดของการศึกษาเล่าเรียน
4. ได้สะท้อนการศึกษาเล่าเรียนและการศึกษาไทย

บทที่ 2

การค้นคว้า วิเคราะห์ข้อมูล และการนำไปใช้

1. การค้นคว้าข้อมูล

ในการผลิตภาพยนตร์สารคดีต้องทำการศึกษา วิเคราะห์ข้อมูล จนรวบรวมและสรุปเพื่อเป็นแนวทางในการเขียนบทภาพยนตร์ ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญที่จะใช้กำหนดแนวทาง ก่อนจะถึงขั้นตอนการผลิต

1. ศึกษาความหมายและความรู้ทางภาพยนตร์สารคดี
2. ศึกษาความหมายการศึกษาและระบบการศึกษาไทย
3. ศึกษาความหมายระบบ Child Center

1.1 ความรู้ทางภาพยนตร์สารคดี

1.1.1 ความหมายของภาพยนตร์สารคดี

สาร น. แก่น เนื้อแท้

คดี น. เรื่อง

สารคดี น. เรื่องที่เรียบเรียงขึ้นจากความจริง ไม่ใช่จากจินตนาการ

มีผู้ให้คำจำกัดความของคำว่าสารคดี อย่างเช่น John Grison ไว้ว่าเป็นการสร้างสรรคที่ถ่ายทอดมาจากความจริง (Creative Treatment of Actuality) ควรจะเป็นที่ผูกพันกับเหตุการณ์ และบุคคลจริงโดยไม่มีการแสดง นอกจากนั้นภาพยนตร์สารคดีจะต้องเป็นผลงานในลักษณะที่สร้างสรรค์ ผู้กำกับภาพยนตร์สารคดีจะต้องถ่ายทอดเรื่องราวความเป็นจริงในเชิงสร้างสรรค์ไม่ใช่เป็นการเลียนแบบจากความจริงโดยไม่มีกรตกแต่ง

Richard Barsam “ ภาพยนตร์สารคดีทั้งหมดถือว่าเป็นภาพยนตร์ที่สร้างจากเรื่องจริง แต่ไม่ใช่ภาพยนตร์ที่สร้างจากเรื่องจริงทุกเรื่องจะเป็นภาพยนตร์สารคดี ”

Paul Rotha “ ภาพยนตร์สารคดี คือ เรื่องราวของความจริงจากเหตุการณ์ปัจจุบัน ซึ่งแสดงออกในลักษณะที่เกี่ยวข้อง และสัมพันธ์กับสังคมมนุษย์ ”

Willard Van Dyke “ เป็นภาพยนตร์ที่ปกติไม่ใช่ภาพยนตร์ที่สร้างจากเรื่องแต่งจะต้องตั้งอยู่บนพื้นฐานความขัดแย้ง ภาพยนตร์ควรมีส่วนผสมของโฆษณาชวนเชื่ออยู่ ควรจะโน้มน้าวจิตใจของผู้ชมได้ ภาพยนตร์ที่ไม่ได้พูดถึงปัญหา หรือข้อขัดแย้งจะไม่ให้เหตุผลทางความคิดและไม่ตั้งอยู่บนพื้นฐานของการแสดงออกทางความคิดที่ดีพอ เพราะไม่มีประเด็นที่น่าสนใจพอที่จะสร้างแรงบันดาลใจให้แก่ผู้ชมภาพยนตร์ได้ ”

โดยความหมายอันเคร่งครัดนี้ สารคดี จึงทอดวางอยู่ตรงกลางระหว่างวรรณกรรม 2 ประเภท คือ วรรณกรรมริบเร่ร่ง ดังคำของเสถียร จันทิมาธร แห่งสำนักมติชน ซึ่งหมายถึงข่าวบนหน้าหนังสือพิมพ์ กับวรรณกรรม (ที่ไม่ริบเร่ร่ง) อันได้แก่ เรื่องสั้น นวนิยาย

เนื่องจากเป็นเรื่องที่เรียบเรียงขึ้นจากความจริง ไม่ใช่จินตนาการ สารคดีจึงดำเนินไปโดยกรอบของความเป็น "ข่าว" ซึ่งด้านหนึ่งเป็นการให้ข้อมูลกับผู้อ่านต่อประเด็นที่น่าเสนอในรายละเอียด ด้วยกฎ – ใคร ทำอะไร ที่ไหน เมื่อไร อย่างไร และ ทำไม

แต่สารคดีมีรูปแบบวิธีการนำเสนอที่ยืดหยุ่นมากกว่า โดยเฉพาะสารคดีที่เป็นเรื่องของคน ทำให้ต้องมีคำถาม และเป็นคำถามอันดับแรกสุดเลยทีเดียว คือ ทำไม ทำไมใคร ทำไมทำอะไร ทำไมที่ไหน ทำไมเมื่อไร ทำไมอย่างไร

ฉะนั้นอาจกล่าวได้ว่า สารคดี ก็คือ ข่าวที่มีมิติของชีวิต วิธีการเขียนก็ไม่แตกต่างจากข่าว เพียงแต่นักเขียนสารคดีต้องไม่ละเลยที่จะนึกถึงบุคคลที่ปรากฏอยู่ในเรื่องนั้นๆ ว่า ล้วนมีตัวตนจริงๆ มีชีวิตในสังคม มีด้านหนึ่งและอีกด้านหนึ่ง ที่เป็นแรงผลักดันนำมาซึ่งการตัดสินใจทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งซึ่งอาจเป็นหนทางที่สร้างสรรค์ได้เช่นเดียวกับหนทางที่นำไปสู่ความเจ็บปวดในบั้นปลาย คนเขียนสารคดีไม่ได้มีหน้าที่เพียงนำเอาผลงานนั้นมาตีแผ่ แต่ต้องไม่ละเลยที่จะนำเอากระบวนการตัดสินใจทั้งหมดมาแสดงด้วย

1.1.2. องค์ประกอบสำคัญของภาพยนตร์สารคดี

1.1.2.1 หนังสสารคดีก็มีบท

คำถามหนึ่งที่เกิดขึ้นเสมอกับคนที่สนใจหนังสสารคดี ก็คือ "สารคดีต้องมีบทด้วยหรือ ในเมื่อมันคือหนังซึ่งบันทึกสิ่งที่เกิดขึ้นจริงต่อหน้ากล้อง แล้วเราจะเขียนบทล่วงหน้าได้อย่างไร ถ้าเขียนก่อนออกไปถ่าย จะไม่กลายเป็นการจัดฉากสร้างสถานการณ์หรือ" คำตอบของคำถามนั้นคือ ใช่ แม้จะเป็นหนังสสารคดีแต่ก็ต้องมีบทเช่นกัน

น่าเสียดายที่การเขียนบทเป็นกระบวนการซึ่งถูกมองข้ามมากที่สุดของการทำหนังประเภทนี้ เรามักเชื่อกันว่า "ความเป็นธรรมชาติ" อันเป็นคุณสมบัติสำคัญของสารคดีนั้นจะเกิดขึ้นได้ก็ต่อเมื่อคนทำแบกกล้องออกไปค้นหาแรงบันดาลใจแบบสดๆ โดยไม่กำหนดอะไรล่วงหน้า แล้วค่อยกลับมาหาทางร้อยเรียงสิ่งที่ได้มานั้นในขั้นตัดต่ออีกที

ทว่าแท้จริงแล้ว การค้นสาคจะเหมาะสมเต็มที่ก็ต่อเมื่อต้องบันทึกเหตุการณ์ ซึ่งเกิดขึ้นอย่างเหนือการวางแผน และการควบคุมจริงๆ เท่านั้น (เช่น ภัยพิบัติทางธรรมชาติ, การจลาจล ฯลฯ) ขณะที่สารคดีส่วนใหญ่หาได้เป็นเช่นนั้นไม่ คนทำหนังมักหนีไม่พ้นต้องถามตัวเองเสมอว่า "ฉันควรจะออกไปถ่ายอะไรล่ะ" ดังนั้น การมีบทที่ดีจึงเป็นจุดเริ่มต้นที่สำคัญยิ่ง แม้ว่าบทนั้นอาจจะถูกเปลี่ยนแปลงหรือถึงขั้นรื้อทิ้งไปเลยหลังลงมือถ่ายทำก็ตาม

จริงอยู่ที่หนังสือสารคดีคือการบันทึกเรื่องจริงไม่ว่าจะเกี่ยวกับผู้คน สถานที่ ประวัติศาสตร์ หรือแนวคิดทั้งหลาย แต่ขณะเดียวกันมันก็ยังมีความเป็น "เรื่องเล่า" (หรือพูดอีกอย่างว่าเป็นอีกรูปแบบหนึ่งของการเล่าเรื่อง) ด้วยสารคดีจึงไม่ต่างจากหนังทั่วไปหรือกระทั่งนวนิยายตรงที่ต้องมีโครงสร้างของการเล่าเรื่อง เป็นองค์ประกอบหลักในการดึงดูดความสนใจของคนดู สารคดีที่เล่าด้วยโครงสร้างแยๆ ย่อมทำให้คนดูเบื่อหน่ายได้ง่ายๆ บทจึงถือเป็นพิมพ์เขียวที่ช่วยให้คนทำหนังสือสารคดีล่วงรู้ล่วงหน้าว่าจะอะไรคือแกนของเรื่องที่จะเล่า และจะเล่าอย่างไรไม่ให้หลงทิศหลงทางไปเสียก่อน

1.1.2.2 ก่อนเป็นบทที่ดี ต้องขุดให้ลึกกว่าที่ตาเห็น

เรารู้กันว่าหนังสือสารคดีนั้นต้องการความขยันในการค้นหาข้อมูลเป็นพิเศษ ยิ่งค้นยิ่งขุดได้ลึกเท่าไร โอกาสที่หนังจะน่าสนใจยิ่งมากขึ้น ว่าแต่ที่ที่ค้นหา หมายถึงอะไรล่ะ แค่โกยข้อมูลมาสุ่มกันก็นำไปสู่การเขียนบทที่ดีแล้วรีเปล่า ไม่ใช่แน่ สิ่งที่คุณเขียนบทหนังสือสารคดีต้องการ ไม่ใช่ปริมาณ แต่คือข้อมูลที่มีคุณภาพต่างหาก

สมมติว่าเราจะทำสารคดีว่าด้วยการอพยพของฝูงปลาวาฬเพชฌฆาต ต่อไปนี่คือตัวอย่างของขั้นตอนการขุดขุยข้อมูลเพื่อใช้ในการเขียนบท

1. ค้นหา " ผิวหน้า "

เริ่มจากการหาข้อเท็จจริง – ข้อมูลทางวิทยาศาสตร์เกี่ยวกับปลาวาฬเพชฌฆาตกันก่อน เช่น รูปร่างหน้าตา พฤติกรรม กิจวัตร สถิติปัญหา เส้นทางการอพยพของมัน โดยค้นทั้งจากแหล่งข้อมูลที่เป็นเอกสาร (หนังสือ งานวิจัย ฯลฯ) ไปสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญและจะยิ่งดีมากหากเราได้ติดตามพวกเขาออกไป สังเกตการใช้ชีวิตและการอพยพของเหล่าปลาวาฬด้วยตาตนเอง เพื่อจะได้เกิดไอเดียเกี่ยวกับการถ่ายทำได้ดียิ่งขึ้น

2. ค้นหา " หัวใจ "

เมื่อได้ข้อมูลเบื้องต้นแล้ว ก็ถึงเวลาขุดหารายละเอียดด้านลึก เช่น ปลาวาฬมีคุณลักษณะอย่างไรในฐานะที่เป็นสิ่งมีชีวิต มันมีอารมณ์ความรู้สึกไหม รู้จักความรักความเกลียดหรือเปล่า ทำไมจึงชอบว่ายน้ำมาเกยตื้นบนชายหาดกันทีละเป็นฝูง จริงหรือที่ว่ามันคือ พฤติกรรม การฆ่าตัวตายหมู่ ความสัมพันธ์ในฝูงพวกมันเป็นอย่างไร การที่มันทำเสียอื่นๆ ใ้กันนั้นเป็นการ

พูดคุยกันหรือไม่ แล้วผู้เชี่ยวชาญที่เราสัมภาษณ์นั้นเคยคลุกคลีใกล้ชิดปลาวาฬเหล่านี้แค่ไหน รู้สึกอย่างไร พวกมันมีปฏิกริยาอย่างไรต่อมนุษย์ และที่สำคัญ ตัวเราเองล่ะรู้สึกอย่างไรเมื่อได้เห็นและสัมผัสพวกมันจริงๆ

3. ชูค ไปให้ถึง " ราก "

ขั้นต่อมา เราอาจศึกษาประวัติของปลาวาฬเพชรฆาต เพื่อค้นหาแง่มุมที่น่าสนใจเพิ่มอีก เราจะพบว่าพวกมันมีความเป็นมาน่าสลดไม่น้อยจากการเคยถูกมนุษย์ไล่ล่าจนเกือบสูญพันธุ์ กระทั่งไม่กี่ปีมานี้เองที่เริ่มมีคนตระหนักและลุกขึ้นรณรงค์ปกป้องมันอย่างจริงจัง ข้อมูลเหล่านี้จะช่วยให้เรามองเห็นเป้าหมายของการทำงาน ได้ชัดเจนอีกระดับว่า หนังสาระคดีของเราจะมีบทบาทอะไรต่อสังคมบ้าง (เช่น ชีชวนให้คนดูเกิดความหวงแหนและร่วมกันปกป้องสัตว์โลกชนิดนี้ก่อนจะสายเกินไป) ซึ่งคำตอบดังกล่าวก็จะกลายเป็น "สาร" สำคัญของหนังนั่นเอง

4. มองหา " กิ่งก้าน "

นอกจากการหาข้อมูลแบบลงลึก เรายังควรเปิดตาเปิดใจให้กว้างเพื่อมองหาด้วยว่า ประเด็นของเราสามารถโยงใยกับสิ่งใดในโลกอีกบ้างที่จะทำให้หนังมีความหมายยิ่งขึ้น เช่น การอพยพของปลาวาฬสร้างผลกระทบอย่างไรต่อระบบนิเวศวิทยา การเดินทางของพวกมันสะท้อนจิตวิญญาณของธรรมชาติในแง่มุมใด ฯลฯ โดยเราอาจหาข้อมูลด้วยการไปพูดคุยกับกลุ่มคนที่เคยช่วยชีวิตปลาวาฬเกยตื้นมาแล้ว หรือในทางตรงกันข้าม คือไปสัมภาษณ์นักล่าและนักบริโภคน้ำมันปลาเหล่านี้จะช่วยให้เรามองเห็นประเด็นรอบด้าน พบข้อมูลใหม่ๆซึ่งส่งผลให้หนังมีทั้งความกว้างและลึกจนให้ทั้งความรู้และความแปลกใจแก่คนดูได้¹

1.1.2 เคล็ดลับในการเขียนบทหนังสาระคดี

อะไรทำให้เกิดบทหนังที่ดี?...คำถามนี้ตอบไม่ยาก อาจคือการผสมผสานภาพเสียงและเรื่องราวให้เข้ากันอย่างเนียนสนิท หรือ คือการใช้เทคนิคการเล่าเรื่องที่มีประสิทธิภาพ หรือคือการเลือกเรื่องที่น่าสนใจสุดๆ ฯลฯ

แต่บทหนังที่ยอดเยี่ยมแบบไม่ธรรมดาละ จะเกิดขึ้นได้จากอะไรบ้าง?...คำถามนี้ยากกว่าเยอะ เพราะขณะที่หนังซึ่ง เล่า เรื่องดี มีให้เห็นเสมอ นั้นหนังที่เล่าเรื่องดีถึงระดับ เหนือความคาดหมาย และ ตราตรึงใจคนดู กลับมีน้อยกว่ามาก กระนั้นเราก็สามารถสร้างสรรค์ผลงานระดับนั้นได้ด้วยการระลึกว่า บทหนังมิใช่เพียงผลผลิตของการนำองค์ประกอบต่างๆ มาจัดวางเข้าด้วยกันภายใต้กลไกบางอย่าง หรือที่เรียกว่า สูตร แต่สำคัญยิ่งที่เราจะต้องสร้างมันด้วยความรู้สึกนึกคิดและความพยายามอันไม่ธรรมดา...ดังนี้

¹ กฤษกร วงศ์กรวุฒิ, "เขียนคน เขียนสารคดีแบบ ค.คน", ศ.คน, 1 (2551) : 11-14.

1.1.2.1 คิดให้ลึก จริงอยู่ คนทำหน้าที่ทุกคนอ้างว่าตนทุ่มเท คิด ถึงหน้าที่กำลังทำทั้งนั้นแหละ แต่คำถามคือ ความคิดนั้น มาก และ ลึก พอแล้วหรือยัง หน้าที่ยอดเยี่ยมจะไม่มีวันเกิดขึ้นได้ถ้าคนทำไม่ใคร่ครวญอย่างลึกซึ้งถึงทุกส่วนของมัน ทบทวนทุกอย่างซ้ำแล้วซ้ำเล่า และกล้าเปิดทางให้แก่ความคิดใหม่ๆ ที่ท้าทายความคิดหรือความรู้เดิมของคนเสมอ เพื่อจะค้นพบไอเดียที่เปี่ยมแรงบันดาลใจสร้างสรรค์ ไม่ซ้ำซาก และมีความหมายต่อหนังสือจริงๆ

1.1.2.2 รู้ลึกให้มาก หลายคนเข้าใจผิดว่า ความที่สารคดีเป็นหนังสืออิงจากเรื่องจริง และคนที่ชอบหนังสือประเภทนี้ก็คงเป็นปัญญาชน ไม่ใช่ชาวบ้านทั่วไป จึงควรเล่าเรื่องโดยให้ความสำคัญกับข้อมูล-ความรู้-ความคิดมากกว่าอารมณ์และความรู้สึก แต่แท้จริงแล้ว มนุษย์ส่วนใหญ่ก็เต็มไปด้วยอารมณ์ความรู้สึกกันทั้งนั้น หนังสือที่รู้จักเล่นกับมันอย่างฉลาดจึงมักนำพาคุณไปสู่จุดหมายได้ดีกว่า หรือพูดอีกอย่าง หนังสือที่คุณจะทั้งชื่นชมและจดจำ คือ หนังสือที่ไม่เพียงสัมผัสสติปัญญาของคุณ หากยังต้องสัมผัสหัวใจของสติปัญญาของคุณ เราจำเป็นต้อง สัมผัสหัวใจของพวกเขาให้ได้ด้วย ฉะนั้น ต่อให้เป็นสารคดี ก็จงอย่าลืมนึกที่จะทำให้คุณดูหัวเราะ ร้องไห้ หวาดกลัว เห็นใจ ซาบซึ้ง จงคิดให้คุณเต็มอิ่มและตื่นตันไปกับตัวละครอย่างเต็มที่ อย่ากังวลต่อการใส่องค์ประกอบทางอารมณ์เข้าไป トラบดที่เรื่องที่เรากล้านั้นมีศักยภาพในการทำสิ่งเหล่านี้ได้โดยไม่ต้องบิดเบือนความจริง

1.1.2.3 ผากแรงบันดาลใจ ไม่ว่าจะเล่าเรื่องอะไรของใคร สิ่งสำคัญของสารคดีที่คุณดูหวังจะได้รับก็คือ แก่นสาระและความคิด สารคดีที่คุณดูหวังจะได้รับก็คือ แก่นสาระและความคิด สารคดีที่ยอดเยี่ยมจึงไม่ใช่แค่ภาพบันทึกที่ก่อให้เกิดความเปลี่ยนแปลงใดขึ้นบ้าง แต่ยังคงการเสนอว่า ความเปลี่ยนแปลงนั้นนำมาซึ่งแรงบันดาลใจอะไร เพราะสารคดีต่างจากหนังสือทั่วไปตรงที่มันเป็นเครื่องมือชั้นดีในการจู่ประกายให้คุณอยากลุกขึ้นมาทำบางสิ่งเพื่อเปลี่ยนแปลงตัวเอง และสังคม ซึ่งนี่คือ สิทธิพิเศษ ของคนที่เขียนบทสารคดีควรคำนึงถึงเสมอ

1.1.2.4 ท้าทายคุณดู ไม่ยากเลยที่จะโยนข้อมูลใส่คุณดูโดยผสมด้วยเทคนิคชั้นยอดในการโน้มนำให้พวกเขาติดตามที่คนทำหนังต้องการ แต่ที่ยากกว่าและน่าสนกว่าการวางคุณดูไว้ในสถานะ ผู้รับ (passive observer) แบบนั้นคือ การทำให้พวกเขา มีส่วนร่วม (active participant) ไปด้วยหนัง ในการนี้บทหนังจะต้องไม่แค่เล่ามันนี้ใส่หน้าคุณดูเฉยๆแต่ต้องตั้งคำถามท้าทายความเชื่อกระตุ้นให้คิดโดยไม่ชี้หน้าว่าสิ่งใดคือเลวถูกผิด แต่แสดงความเคารพต่อสิทธิและปัญญาของคุณดูด้วย การปล่อยให้พวกเขาตัดสินใจด้วยตัวเอง

1.1.2.5 รู้ค่ารายละเอียด อะไรๆที่ผุดโผล่อยู่ในหนังมีประโยชน์เสมอต่อการเซอร์ไพรส์คุณดู คนเขียนบทจึงควรใส่ใจรายละเอียดต่างๆตั้งแต่สีหน้าท่าทางของคน การ

กระทำ ไปจนถึงภาพบางภาพและเสียงบางเสียงซึ่งอาจไม่เกี่ยวข้อง โดยตรงกับประเด็นของหนังสือ แต่สามารถเพิ่มมิติพิเศษ เสน่ห์ และเซอร์ไพรส์ได้อย่างเหมาะสม

1.1.2.6 ละเมียดกับชีวิต แต่ รู้จัก ทุกส่วนในบทหนังสือนั้นยังไม่มากพอ คนเขียนบทควรมีประสบการณ์จริง กับมันด้วยเพื่อถ่ายทอดความคิดออกมาเป็นภาพให้คนดูรู้สึกตามได้ลึกซึ้ง ไม่ว่าจะเป็นการมีประสบการณ์ต่อแรงขับเคลื่อนต่างๆ ที่อยู่เบื้องหลังทุกซีเควนซ์ รู้จักไอเดียและความคิดทั้งด้านบวกและลบที่ปรากฏอยู่ในทุกช็อต เข้าใจตัวละครทุกตัวและไม่ลืมที่จะลองวางตัวเองเป็นคนดูแล้วรู้สึกไปกับการเดินทางของหนังทั้งเรื่อง

1.1.2.7 อย่าคิดแทนคนอื่น คนเขียนบทอาจไม่มีโอกาสได้เจอคนทุกคนหรือทุกเหตุการณ์ทุกสถานการณ์ที่ในหนัง แต่สำคัญยิ่งที่ต้องนึกไว้เสมอว่า ทุกคนและทุกแห่งเหล่านั้นล้วนเป็นของจริง มีอยู่จริง และพวกเขาไม่เพียงยอมเสียสละความเป็นส่วนตัวเพื่อให้เราได้นำชีวิตของเขามาเล่าเท่านั้น แต่เขายังยอมเสี่ยงต่อการเสียเกียรติเสียชื่อเสียงเพราะการทาหนังกของเราด้วย นี่ก็เช่นกันที่คือสิทธิพิเศษที่เราต้องรักษาไว้ด้วยสำนึกรับผิดชอบ และต้องให้ความเคารพตลอดจนความอ่อนไหวต่อบุคคลเหล่านั้นเสมอ

1.1.2.8 ยืนหยัดข้อตรง หนึ่งในสิ่งที่แย่ที่สุดที่คนเขียนบทอาจเผลอทำก็คือ นั่งเขียนฉากที่เสี่ยงต่อการสร้างกระแสถกเถียง โดยคิดว่า คนดูจะชอบมั๊ยหว่า? ไม่ชอบแหงเลย เราลองเขียนให้เบาๆ กว่านี้หน่อยดีกว่ามั้ง เพราะไม่มีหนังเรื่องใดจะเขี่ยมยอดขึ้นมาได้โดย ทาตัวเองให้เบาๆ ด้วยความคิดเช่นนั้น โดยเฉพาะหนังสารคดีซึ่งถึงขั้นพูดได้ว่าทุกเรื่องที่ดีล้วนเป็นหนังแรงๆ ทั้งสิ้น เนื่องจากสารคดีเป็นรูปแบบที่เอื้อเต็มที่ต่อการแสดงความคิดและประเด็นด้านท้าทาย โดยคนทำไม่ต้องซัดกรอบให้ตัวเองด้วยการพยายามเอาใจคนดู ดังนั้น จงยืนหยัดเล่าในสิ่งที่เชื่อและสนับสนุนมันให้ดีที่สุดด้วยความจริงต่างๆ ที่มีอยู่ ส่วนคนดูจะเชื่อหรือจะเห็นแย้งก็ปล่อยให้ เป็นสิทธิของเขา

1.1.2.9 ลุ่มหลงให้สุดใจ แน่แน่นอนว่าคนทุกคนไม่ว่าจะทำอาชีพไหนก็ควรรักใคร่ทุ่มเทกับมัน แต่ความที่อาชีพเขียนบทหนังต้องข้องเกี่ยวกับประเด็นองค์ประกอบในการเล่า และแง่มุมทางเทคนิคหลากหลายตลอดเวลาจึงเป็นไปได้ที่อาจลุ่ม จิตวิญญาณ ไปโดยไม่รู้ตัว จนหนังไร้อรรถรสลุ่มหลงและไม่อาจบันดาลใจคนดูได้อย่างที่ควรเป็นคนเขียนบทจึงควรใช้ชีวิตใกล้เคียงกับบทให้มากที่สุดเสมือนเป็นลูกในไส้เพราะยิ่งทุ่มเทความรักและความใส่ใจแก่บทเท่าไร ทุกถ้อยคำปรากฏก็จะยิ่งสะท้อนชัดถึงพลังในใจของเราเท่านั้น

1.1.2.10 เรียบง่ายไม่ผิด บทหนังที่ยอดเยียมใช้จะต้องซับซ้อน หลายคนคิดว่าหนังสือสารคดีจะ โคนใจคนดูได้ก็ต่อเมื่อใส่สารพัดประเด็นและลูกเล่นในการเล่าเพื่อโชว์ความ

ฉลาดซับซ้อนของคนทำ ทว่าผลที่เกิดมักคือหนังที่ยากจนไม่รู้เรื่องหรือไม่ก็ล้ำเลิศจนคนดูไร้อารมณ์ร่วม ขณะที่ความเรียบง่ายต่างหากที่อาจสามารถพาคนดูไปสู่เป้าหมายของเราได้ดีกว่า

1.1.2.11 คิดอย่างยั่งยืน ท้ายที่สุด นอกเหนือจากการเขียนบทให้มีพลังขับเคลื่อนความรู้สึกแล้ว อีกสิ่งที่คนทำสารคดีควรคำนึงถึงด้วยก็คือ จะทำอย่างไรให้หนังมีอายุยืนยาวในความทรงจำของคนดู เพราะสารคดีมีข้อจำกัดตรงที่เล่าเหตุการณ์ซึ่งเกิดขึ้นจริงในห้วงเวลาหนึ่ง จนมีโอกาสสูงที่หนังจะดูเชยในอีกเพียงไม่นานหลังออกฉาย ดังนั้น สิ่งที่คุณเขียนบทควรทำจึงไม่ใช่เพียงไม่นานหลังออกฉาย ดังนั้น สิ่งที่คุณเขียนบทควรทำจึงไม่ใช่เพียงเล่าเหตุการณ์ที่เกิดในช่วงเวลานั้นแต่ควรตีความมันให้ลงลึกถึงแก่น และนำไปสู่ประเด็นที่กว้างใหญ่กว่า จนหนังสามารถพูดจาสื่อสารและเข้าถึงจิตใจของคนได้ทุกยุคทุกสมัยแบบ ไร้กาลเวลา นั่นเอง²

1.2 การศึกษาและระบบการศึกษาไทย

1.2.1 ความหมายของการศึกษา

การศึกษา คือการสร้างคนให้มีความรู้ ความสามารถมีทักษะพื้นฐานที่จำเป็นมีลักษณะนิสัยจิตใจที่ดีงาม มีความพร้อมที่จะต่อสู้เพื่อตนเองและสังคม มีความพร้อมที่จะประกอบการทำงานอาชีพได้ การศึกษาช่วยให้คนเจริญงอกงาม ทั้งทางปัญญา จิตใจ ร่างกาย และสังคม การศึกษาจึงเป็นความจำเป็นของชีวิตอีกประการหนึ่ง นอกเหนือจากความจำเป็น ด้านที่อยู่อาศัย อาหารเครื่องนุ่งห่ม และยารักษาโรค การศึกษาจึงเป็นปัจจัยที่ 5 ของชีวิต เป็นปัจจัยที่จะช่วยแก้ปัญหาทุก ๆ ด้านของชีวิตและเป็นปัจจัยที่สำคัญที่สุดของชีวิตในโลกที่มีกระแสความเปลี่ยนแปลงทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีอย่างรวดเร็ว และส่งผลกระทบต่อวิถีดำรงชีวิตต้องเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วเช่นเดียวกัน การศึกษายังมีบทบาทและความจำเป็นมากขึ้นด้วย

1.2.2 ลักษณะของการศึกษา

การศึกษาที่จะช่วยให้ทุกคนมีชีวิตที่ดี มีความสุข จะต้องมียุทธศาสตร์ที่สำคัญดังนี้

- เป็นการศึกษาที่ให้ความรู้ และทักษะพื้นฐานที่จำเป็นอย่างเพียงพอ เช่น ความรู้และทักษะทางด้านภาษา การคิดคำนวณ ความเข้าใจหลักการทางวิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยี เป็นต้น สภาพปัจจุบัน มีความจำเป็นต้องสนับสนุนให้ทุกคนได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐานอย่างน้อย 12 ปี จึงจะเพียงพอกับความต้องการและความจำเป็นที่จะยกระดับ คุณภาพชีวิตให้ดีขึ้น

² เคล็ดลับในการเขียนบทหนังสารคดี [ออนไลน์], สืบค้น 13 พฤศจิกายน 2556. เข้าถึงได้จาก <http://tvthainetwork.com/2010/board/index.php?action=dlattach;topic=1450.0;attach=531>

- การศึกษาทำให้คนเป็นคนฉลาด เป็นคนมีเหตุผล คิดเป็นแก้ปัญหาเป็น และ รู้จักวิธีแสวงหาความรู้เพื่อพัฒนาตนเอง และเพื่อการทำงานอาชีพ
- การศึกษาต้องสร้างนิสัยที่ดีงาม ให้เกิดขึ้นกับผู้เรียน โดยเฉพาะนิสัยรัก การ เรียนรู้ และนิสัยอื่น ๆ เช่น ความเป็นคนซื่อสัตย์ ขยัน อดทน รับผิดชอบ เป็นต้น
- การศึกษาต้องสร้างความงอกงามทางร่างกาย มีสุขภาพพลามัยที่ดี รู้จัก รักษาตนให้แข็งแรง ปลอดภัย ปลอดภัย ไข้เจ็บ และสารพิษ
- การศึกษาต้องทำให้ผู้เรียน ไม่เป็นคนเห็นแก่ตัว เห็นความสำคัญของ ประโยชน์ส่วนรวมให้ความร่วมมือกับผู้อื่นในสังคม อยู่ร่วมกับผู้อื่น ช่วยเหลือผู้อื่น ช่วยสร้างสังคม ที่สงบเป็นสุข รักษาสิ่งแวดล้อมให้ยั่งยืน
- การศึกษาต้องทำให้คนมีทักษะการทำงานอาชีพที่เพียงพอต่อการเข้าสู่การ งานอาชีพ รู้จักการประกอบอาชีพและรู้จักพัฒนาการทำงานอาชีพ

ทั้ง 6 ประการเป็นพื้นฐานทางการศึกษาที่จำเป็น ที่คนจะต้องได้รับรู้อย่างทั่วถึง ทุกคน ถ้าทุกคนได้รับอย่างครบถ้วน เพียงพอก็จะทำให้เกิดทักษะลักษณะและนิสัยที่พึงประสงค์ได้ การศึกษาจึงไม่ใช่สิ่งจำเป็นเพียงสำหรับคนบางคน แต่เป็นสิ่งจำเป็นสำหรับคนทุกคน โดยเฉพาะผู้ที่ ขาดความพร้อมในปัจจุบันต่าง ๆ เพื่อการดำรงชีวิตที่มีคุณภาพ ยิ่งมีความจำเป็นมากที่สุด

คนที่ขาดความพร้อมต้องการการศึกษามาก มักเป็นกลุ่มคนที่ถูกลืมตลอดเวลา การศึกษาที่ได้รับก็มักเป็นบริการที่กระท่อนกระแท่น ไม่เพียงพอต่อการเรียนรู้ที่เหมาะสม ไม่พอ แม้เพียงเพื่อดำรงชีวิตให้อยู่รอดปลอดภัย ตรงข้ามกับผู้ที่มีความพร้อมพอจะช่วยตนเองได้ กลับ ได้รับบริการที่มีคุณภาพและปริมาณที่ดีกว่ามาก ดังจะเห็นได้จากสถานศึกษาในเมืองกับในชนบท ที่มีความแตกต่างกันอย่างชัดเจนในทุก ๆ ด้าน ซึ่งถ้าเป็นเช่นนี้ การศึกษานอกจาก จะไม่สามารถ สร้างความพร้อมที่เพียงพอกับผู้ต้องการแล้ว ยังส่งเสริมให้ช่องว่างระหว่าง คนรวยกับคนจน แยกต่างกันอย่างมากขึ้นด้วย

เพื่อให้การศึกษาเป็นเครื่องมือสำคัญในการสร้างชาติ จึงมีความจำเป็นที่จะต้อง ปรับยุทธศาสตร์การศึกษาเสียใหม่ให้หันมาให้ความสำคัญกับคนยากจนคนเสียเปรียบ และคนด้อย โอกาสให้มากขึ้นทรัพยากรของรัฐต้องนำมาใช้จ่าย เพื่อปรับปรุงบริการการศึกษา สำหรับคน ยากจนให้ดีขึ้นเป็นพิเศษ ให้เพียงพอต่อการสร้างลักษณะนิสัยและความพร้อมที่จำเป็น ถ้าคน ยากจน คนเสียเปรียบ คนด้อยโอกาสได้รับการศึกษาที่เหมาะสม และมีคุณภาพ แล้ว ปัญหาต่าง ๆ

ในบ้านเมืองก็จะลดน้อยลงไปโดยปริยายและยังทำให้เขากลายเป็นกำลัง สำคัญทางเศรษฐกิจของประเทศได้อย่างดีด้วย³

1.2.3 ระบบการศึกษาไทย

ระบบการศึกษาไทยปัจจุบันตามที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) 2545 มีการจัดระบบการศึกษาขั้นประถมศึกษา 6 ปี (6 ระดับชั้น) การศึกษาขั้นมัธยมศึกษาตอนต้น 3 ปี (3 ระดับชั้น) และการศึกษาขั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย 3 ปี (3 ระดับชั้น) หรือระบบ 6-3-3

นอกจากนั้นระบบการศึกษาไทยยังจัดเป็นระบบการศึกษาในระบบ โรงเรียน การศึกษานอกระบบโรงเรียน และการศึกษาตามอัธยาศัย ในการจัดระบบการศึกษาตามแนวพระราชบัญญัติฉบับนี้ จะไม่พิจารณาแบ่งแยกการศึกษาในระบบโรงเรียนนอกระบบโรงเรียน แต่จะถือว่าการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัยเป็นเพียงวิธีการเรียนการสอน หรือรูปแบบของการเรียนการสอนที่ภาษาอังกฤษใช้คำว่า "Modes of learning" ฉะนั้น แนวทางใหม่คือสถานศึกษาสามารถจัดได้ทั้ง 3 รูปแบบ และให้มีระบบเทียบโอนการเรียนรู้ทั้ง 3 รูปแบบ โดยพระราชบัญญัติการศึกษาฯ มาตรา 15 กล่าวว่าการจัดการศึกษามีสามรูปแบบ คือ การศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย คือ

- การศึกษาในระบบ เป็นการศึกษาที่กำหนดจุดมุ่งหมาย วิธีการศึกษา หลักสูตร ระยะเวลาของการศึกษา การวัดและการประเมินผล ซึ่งเป็นเงื่อนไขของการสำเร็จการศึกษาที่แน่นอน

- การศึกษานอกระบบ เป็นการศึกษาที่มีความยืดหยุ่นในการกำหนดจุดมุ่งหมาย รูปแบบวิธีการจัดการศึกษา ระยะเวลาของการศึกษา การวัดและประเมินผล ซึ่งเป็นเงื่อนไขสำคัญของการสำเร็จการศึกษา โดยเนื้อหาและหลักสูตรจะต้องมีความเหมาะสมสอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการของบุคคลแต่ละกลุ่ม

- การศึกษาตามอัธยาศัย เป็นการศึกษาที่ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ด้วยตนเองตามความสนใจศักยภาพ ความพร้อมและโอกาส โดยศึกษาจากบุคคล ประสบการณ์ สังคม สภาพแวดล้อม หรือแหล่งความรู้อื่นๆ

---

³ พนม พงษ์ไพบูลย์. การศึกษาคือปัจจัยที่ 5 แห่งชีวิต ตอนที่ 2 [ออนไลน์], สืบค้น 20 พฤศจิกายน 2556. เข้าถึงได้จาก <http://it.kmutnb.ac.th/thai/readnews.asp?id=501>

สถานศึกษาอาจจัดการศึกษาในรูปแบบใดรูปแบบหนึ่ง หรือทั้งสามรูปแบบก็ได้ให้มีการเทียบโอนผลการเรียนที่ผู้เรียนสะสมไว้ใน ระหว่างรูปแบบเดียวกันหรือต่างรูปแบบได้ไม่ว่าจะเป็นผลการเรียนจากสถานศึกษา เดียวกันหรือไม่ก็ตาม รวมทั้งจากการเรียนรู้นอกระบบตาม อรรถาศัย การฝึกอาชีพ หรือจากประสบการณ์การทำงานการสอน และจะส่งเสริมให้สถานศึกษาจัด ได้ทั้ง 3 รูปแบบ

1.2.4 ระดับการศึกษาในระบบ

การศึกษาในระบบมีสองระดับคือ การศึกษาขั้นพื้นฐานและการศึกษา ระดับอุดมศึกษา

- การศึกษาขั้นพื้นฐานประกอบด้วย การศึกษาซึ่งจัดไม่น้อยกว่าสิบสองปีก่อน ระดับอุดมศึกษา การแบ่งระดับและประเภทของการศึกษาขั้นพื้นฐาน ให้เป็นไปตามที่กำหนดใน กฎกระทรวง การแบ่งระดับหรือการเทียบระดับการศึกษานอกระบบหรือการศึกษาดตามอรรถาศัยให้ เป็นไปตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

การศึกษาในระบบที่เป็นการศึกษาขั้นพื้นฐานแบ่งเป็นสามระดับ

- การศึกษาก่อนระดับประถมศึกษา เป็นการจัดการศึกษาให้แก่เด็กที่มีอายุ 3 – 6 ปี เท่านั้น

- การศึกษาระดับประถมศึกษา โดยปกติใช้เวลาเรียน 6 ปี

- การศึกษาระดับมัธยมศึกษา แบ่งเป็นสองระดับ ดังนี้

- การศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น โดยปกติใช้เวลาเรียน 3 ปี

- การศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย โดยปกติใช้เวลาเรียน 3 ปี แบ่งเป็นสองประเภท ดังนี้

- ประเภทสามัญศึกษา เป็นการจัดการศึกษาเพื่อเป็นพื้นฐานใน การศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษา

- ประเภทอาชีวศึกษา เป็นการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาความรู้และ ทักษะในการประกอบอาชีพ หรือ ศึกษาต่อในระดับอาชีพขั้นสูงต่อไป

- การศึกษาระดับอุดมศึกษาแบ่ง เป็นสองระดับ คือ ระดับต่ำกว่าปริญญาและ ระดับปริญญา การใช้คำว่า "อุดมศึกษา" แทนคำว่า "การศึกษาระดับมหาวิทยาลัย" ก็เพื่อจะ ให้ครอบคลุมการศึกษาในระดับประกาศนียบัตรหรืออนุปริญญา ที่เรียนภายหลังที่จบการศึกษาขั้น พื้นฐานแล้ว

ทั้งนี้การศึกษาภาค บังคับจำนวนเก้าปีโดยให้เด็กซึ่งมีอายุย่างเข้าปีที่เจ็ดเข้าเรียนในสถาน ศึกษาขั้นพื้นฐานจนอายุย่างเข้าปีที่สิบหก เว้นแต่สอบได้ชั้นปีที่เก้าของการศึกษาภาค บังคับหลักเกณฑ์และวิธีการนับอายุ ให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

การศึกษาภาคบังคับนั้นต่างจากการ ศึกษาขั้นพื้นฐานซึ่งการศึกษาขั้นพื้นฐานไม่ บังคับให้ประชาชนต้องเข้าเรียน แต่เป็นสิทธิของคนไทย ส่วนการศึกษาภาคบังคับเป็นการบังคับให้ เข้าเรียนถือเป็นหน้าที่ของพลเมือง ตามมาตรา 69 ของรัฐธรรมนูญ⁴

1.2.5 นโยบายการศึกษาไทยปี 2557

ด้วยกระทรวงศึกษาธิการได้มีนโยบายพัฒนาการศึกษา 8 ข้อ ดังนี้

- เร่งปฏิรูปการเรียนรู้ทั้งระบบให้สัมพันธ์เชื่อมโยงกันเพื่อให้ผู้เรียนสามารถคิด วิเคราะห์ แก้ปัญหา และเรียนรู้ได้ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่อง โดยปฏิรูปให้มีความเชื่อมโยงกันทั้ง หลักสูตรและการเรียนการสอน ให้ก้าวทันการเปลี่ยนแปลงและสอดคล้องกับการเรียนรู้ยุคใหม่ การ พัฒนาครู และการพัฒนาระบบการทดสอบ การวัดและประเมินผลที่ได้มาตรฐาน และเชื่อมโยงกับ หลักสูตรและการเรียนการสอน และการพัฒนาผู้เรียน

การใช้คำว่า "ทั้งระบบให้สัมพันธ์เชื่อมโยงกัน" ก็คือ เรื่องปฏิรูปหลักสูตรการเรียน การสอน ต้องมีการทดสอบประเมินผล ซึ่งการทดสอบประเมินผลต้องคำนึงถึงหลักสูตรและ กระบวนการเรียนการสอน ไม่ใช่เป็นการทดสอบที่ไม่สัมพันธ์กันหรือไม่คำนึงถึงการเรียนการสอน นอกจากนี้ การทดสอบของสถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ ซึ่งโยงไปถึงระบบการรับ บุคคลเข้าศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษา ปัจจุบันยังส่งผลกระทบต่อการปฏิรูปการศึกษาขั้นพื้นฐาน กล่าวคือ หากจัดการทดสอบเหมือนที่ผ่านมา จะทำให้คนในวงการศึกษาระดับขั้นพื้นฐานทั้งระบบไม่ให้ความสำคัญกับการปฏิรูปการศึกษาของตนเอง เนื่องจากผู้เกี่ยวข้อง คือ นักเรียน ครู ผู้ปกครอง เห็น ความสำคัญของการสอบเข้ามหาวิทยาลัยมากกว่าการเรียนในระบบ ความพยายามในการปฏิรูป การศึกษาจึงไม่สัมฤทธิ์ผล เพราะผู้เกี่ยวข้องดังกล่าวไม่ให้ความสำคัญ

ส่วนการประเมินวิทยฐานะความก้าวหน้า ก็ควรจะต้องเชื่อมโยงกับหลักสูตรการเรียน การสอน การประเมินสถานศึกษา มีผู้กล่าวว่าควรให้เด็กคิดเป็นวิเคราะห์เป็น แต่ในบางครั้งก็ ยังไม่ได้หารือร่วมกันว่าการเรียนการสอนและหลักสูตรเป็นอย่างไร จึงต้องใช้หลักสูตรเป็นแกน หลักเพื่อมุ่งไปที่ผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียน และมีผลต่อการพัฒนาครู ประเมินวิทยฐานะและ

⁴ ระบบการศึกษาไทย 2 [ออนไลน์], สืบค้น 20 พฤศจิกายน 2556. เข้าถึงได้จาก

ความก้าวหน้าในวิชาชีพครูด้วย ดังนั้นใน 6 เรื่องดังต่อไปนี้เป็นหัวใจของนโยบายการพัฒนาการศึกษา คือ

- 1.ปฏิรูปหลักสูตร
  - 2.ปฏิรูปการเรียนการสอน
  - 3.การทดสอบ/วัดและประเมินผลผู้เรียน
  - 4.การรับบุคคลเข้าศึกษาต่อมหาวิทยาลัย
  - 5.การประเมินวิทยฐานะและความก้าวหน้าในวิชาชีพครู
  - 6.การประเมินสถานศึกษา ต้องเชื่อมโยงไปที่คุณภาพผู้เรียนและผลสัมฤทธิ์
- การที่จะดำเนินการในเรื่องเหล่านี้ทั้งระบบ ต้องมีแนวทางดำเนินการ ดังนี้

ต้องเร่งรัดและสานต่อเรื่องปฏิรูปหลักสูตรให้ก้าวหน้าและให้แล้วเสร็จ โดยจะส่งเสริมการมีส่วนร่วมจากผู้เชี่ยวชาญและผู้ที่เกี่ยวข้องมากขึ้น เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีทักษะชีวิตที่เหมาะสมทุกระดับชั้นการศึกษา

ต้องพัฒนากระบวนการเรียนการสอนในปัจจุบันและเพื่อรองรับหลักสูตรใหม่ เพื่อให้ผู้เรียนสามารถคิด วิเคราะห์ แก้ปัญหา และเรียนรู้ได้ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่อง มีผลสัมฤทธิ์สูงขึ้น สอดคล้อง กับการเรียนรู้ในโลกยุคใหม่ โดยจะเริ่มจากวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ เทคโนโลยี ภาษาต่างประเทศ และการคิดวิเคราะห์

ต้องพัฒนาระบบทดสอบ วัดและประเมินผลทั้งภายในและภายนอก ให้เป็นเครื่องมือส่งเสริมการปฏิรูปการเรียนรู้อและการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนให้มีมาตรฐานเทียบเคียงได้กับนานาชาติ โดยเชื่อมโยงกับเนื้อหาสาระในหลักสูตรกับการเรียนการสอน รวมทั้งพัฒนาระบบการคัดเลือกบุคคลให้เข้าศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา ให้สอดคล้องกับการปฏิรูปการเรียนการสอนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

- ปฏิรูประบบผลิตและพัฒนาครูให้มีจำนวนการผลิตที่สอดคล้องกับความต้องการ มีความรู้ ความสามารถในการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรปัจจุบัน รองรับหลักสูตรใหม่ และการเรียนรู้ในโลกยุคใหม่ รวมทั้งพัฒนาระบบประเมินวิทยฐานะครูให้เชื่อมโยงกับผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียน คุณและระบบสวัสดิการ และลดปัญหาที่บั่นทอนขวัญกำลังใจของครู ให้ส่งผลต่อประสิทธิภาพการเรียนการสอนและคุณภาพผู้เรียน

- เร่งนำเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร มาใช้ในการปฏิรูปการเรียนรู้อสร้างมาตรฐานการเรียนการสอนด้วยคอมพิวเตอร์แบบพกพา (แท็บเล็ต) และพัฒนาเนื้อหาสาระพัฒนาครู และการวัดประเมินผลที่ได้มาตรฐาน รวมทั้งเพื่อเป็นเครื่องมือให้เกิดระบบการเรียนรู้อตลอดชีวิตในสังคมไทย

ทั้งนี้ แท็บเล็ตเป็นเรื่องสำคัญหนึ่งในนโยบายการศึกษาของรัฐบาล ที่ผ่านมามักจะเน้นเฉพาะการจัดให้เด็กได้มีแท็บเล็ต ซึ่งเป็นรายละเอียดว่าเด็กจะได้เมื่อไร จำนวนเท่าไร คืบหน้าไปแล้วอย่างไร หรือมีเนื้อหาที่ร่ายกึ่งขึ้น แต่เรื่องใหญ่กว่าที่จะต้องเร่งพัฒนา คือ "เนื้อหาสาระ" เพื่อจะให้เด็กทั้งเนื้อหาที่ควรรู้ รูปแบบของแบบทดสอบ แบบฝึกหัด เทคนิค นวัตกรรมใหม่ๆ ที่ให้เด็กใช้กับแท็บเล็ต เพื่อให้การเรียนการสอนมีประสิทธิภาพ ได้ผลจริง เด็กได้รับผลที่ดีในการใช้งานดีกว่าไม่ใช่แท็บเล็ต ที่ต้องโยงไปกับการเรียนรู้ในโลกยุคใหม่ที่มีข้อมูลข่าวสารไม่จำกัด ซึ่งหมายถึงจะต้องมีการพัฒนาครู เพื่อให้เข้าใจการสอนที่มีเนื้อหาสาระแบบนี้ เพราะในโลกยุคใหม่เราไม่สามารถสอนแบบเดิม เช่น ให้เด็กค้นหาคำนี้แปลว่าอะไร เด็กก็ไปค้นหาในเวลาไม่นาน ก็สามารถตอบได้ แต่จะอย่างไรให้การสอนที่ส่งเสริมให้เด็กได้รู้จักค้นหา คิด วิเคราะห์ ทำความเข้าใจ และสามารถตั้งคำถามได้เอง ฯลฯ ซึ่งเนื้อหาที่บรรจุลงในแท็บเล็ตจะต้องมีมาตรฐานที่ผู้เชี่ยวชาญบอกได้ว่า เนื้อหาสาระใดจะช่วยสร้างเด็กได้จริง เป็นประโยชน์จริง ไม่ใช่ใครคิดหรือประดิษฐ์แบบเรียน แบบฝึกหัด เนื้อหาสาระอะไรขึ้นมาได้ ก็บรรจุลงไปในแท็บเล็ต ซึ่งตรงนี้ยังขาดอยู่ และเป็นเรื่องเร่งด่วนที่จะต้องดำเนินการต่อไป

- พัฒนาคุณภาพการอาชีวศึกษาให้มีมาตรฐานเทียบได้กับระดับสากล ให้สอดคล้องกับความต้องการของประเทศโดยผลักดันให้เกิดการใช้กรอบคุณวุฒิวิชาชีพ ตามกรอบคุณวุฒิแห่งชาติ มาใช้กำหนดทักษะความรู้ความสามารถที่สอดคล้องกับความต้องการของผู้ใช้ ผู้มีงานทำ เพื่อให้เกิดความก้าวหน้า ได้รับค่าตอบแทนตามสมรรถนะที่เพิ่มขึ้น โดยไม่ขึ้นกับวุฒิการศึกษาทั้งแบบอนุปริญญาหรือปริญญา

ความหมายคือ อาชีพนี้ ระดับนี้ มีความสามารถทางสมรรถนะมากเพียงใด อันจะช่วยทำให้สถานประกอบการหรือกิจการต่างๆ เพิ่มผลผลิตได้มากขึ้นเพียงใด และจะแปรกลับมาเป็นรายได้ค่าตอบแทน ทั้งนี้คุณวุฒิวิชาชีพบางประเภท แม้ผู้ได้รับการรับรองคุณวุฒิวิชาชีพประเภทนั้นไม่จบปริญญาตรี แต่อาจจะมีรายได้หรือเงินเดือนสูงกว่าผู้จบปริญญาตรีก็ได้ ส่งผลถึงเส้นทางความก้าวหน้าทางอาชีพและรายได้ และทำให้คนต้องการเข้ามาเรียนสายอาชีวศึกษามากขึ้น ซึ่งนำไปสู่การเพิ่มสัดส่วนผู้เรียนอาชีวศึกษาต่อสามัญเป็น 50:50 เพราะเป็นความก้าวหน้ามีรายได้สูง มีสมรรถนะ ทั้งยังส่งผลต่อภาพลักษณ์ที่ดีของการอาชีวศึกษาด้วย

- ส่งเสริมให้สถาบันอุดมศึกษาเร่งพัฒนาคุณภาพและมาตรฐาน มากกว่าการขยายเชิงปริมาณ ส่งเสริมการวิจัยและพัฒนานวัตกรรมและเทคโนโลยี โดยให้มีการจัดอันดับสถาบัน อุดมศึกษาของไทย เพื่อเป็นแนวทางพัฒนาคุณภาพ มาตรฐาน และจัดสรรทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ รวมทั้งพัฒนาสู่การเป็นมหาวิทยาลัยระดับโลก (World Class University) ให้มากขึ้น

ร.ม.ศ.กล่าวว่า การจัดอันดับมหาวิทยาลัยของไทยนั้น เป็นเรื่องที่ต้องแลกเปลี่ยน

ความเห็น หางงศ์ความรู้มากพอสมควร เพื่อให้เห็นพ้องต้องกัน เพราะมหาวิทยาลัยของไทยที่ติดอันดับในกลุ่ม 351-400 มีเพียงแห่งเดียวเท่านั้น ส่วนมหาวิทยาลัยที่เหลือจะมีคุณภาพอย่างไร คำตอบคือไม่ค่อยมีใครทราบมากนัก ซึ่งคำถามคือเราจะพัฒนาการอุดมศึกษาอย่างไร หากใช้ความคิดว่าทำอะไรได้ดีที่สุดก็ทำกันไป แต่การที่จะรู้ว่ามหาวิทยาลัยใดสอนเป็นอย่างไร แนวทางหนึ่งคือเปรียบเทียบกับมหาวิทยาลัยในต่างประเทศ แต่อีกแนวทางหนึ่งคือ ควรให้มีการเปรียบเทียบกับมหาวิทยาลัยด้วยกันเอง โดยใช้กติกาหรือเงื่อนไขที่เหมาะสมและเป็นสากล เพื่อให้คนในวงการศึกษาได้ทราบว่ามหาวิทยาลัยต่างๆ เป็นอย่างไร และมหาวิทยาลัยก็จะทราบว่าตัวเองเป็นอย่างไร ประการสำคัญคือทั้งสังคมก็จะได้รับทราบว่ามหาวิทยาลัยต่างๆ เป็นอย่างไรด้วย ไม่ใช่เกิดความรู้สึกว่าการมาจากมหาวิทยาลัยนี้ ก็รู้สึกจะเข้าทำดี แต่มาจากอีกมหาวิทยาลัยก็รู้สึกจะไม่ค่อยเก่งด้านนั้น อันนี้ถือเป็นความรู้สึกและประสบการณ์ตรงเท่านั้น ไม่ได้อาศัยการวิเคราะห์และการประเมินที่เป็นระบบ

ดังนั้น สาระสำคัญของนโยบายนี้ คือ ต้องการให้มีกระจก เพื่อให้มหาวิทยาลัยส่องตัวเอง และต้องการให้สังคมช่วยกันผลักดัน เพราะมหาวิทยาลัยเป็นหน่วยงานที่ต้องให้ความเป็นอิสระ ให้มหาวิทยาลัยคิดเอง ไม่ใช่เป็นการสั่งการจากรัฐมนตรี ขณะเดียวกันสังคมก็ต้องคิดกลไกว่าจะผลักดันให้มหาวิทยาลัยพัฒนาก้าวหน้าได้อย่างไร ความหมายในแง่ก็คือ สังคมกับมหาวิทยาลัยไม่เป็นอิสระจากกัน

- ส่งเสริมให้เอกชนและทุกภาคส่วนเข้ามาร่วมจัดและสนับสนุนการศึกษามากขึ้น สนับสนุนความร่วมมือแบบเป็นหุ้นส่วนทางการศึกษารัฐและเอกชน (Public Private Partnership) ตลอดจนเปิดโอกาสให้เอกชนมีส่วนร่วมในการออกแบบหลักสูตร เป็นวิทยากร สนับสนุนการฝึกงานและเรียนรู้การทำงานจริงในสถานที่ทำงาน โดยในส่วนของ การอาชีวศึกษานั้น การที่ภาคเอกชนเข้ามาร่วมจัดการศึกษาแบบทวิภาคี ก็ยังไม่เพียงพอ แต่ต้องร่วมจัดการศึกษาตลอดกระบวนการ คือต้องการหลักสูตรหรือกระบวนการแบบใด ต้องมากำหนดหลักสูตรร่วมกัน รัฐมีหน้าที่สนับสนุนส่งเสริมและอาศัยภาคเอกชนให้มา มีบทบาทในการจัดการศึกษาให้มากขึ้น โดยรัฐควรมีหน้าที่ในการกำกับควบคุมเท่าที่จำเป็นเพื่อรักษาคุณภาพมาตรฐานการจัดการศึกษาเท่านั้น ไม่ควรมุ่งกำกับควบคุมหรือห้ามเอกชน

- เพิ่มและกระจายโอกาสทางการศึกษาอย่างมีคุณภาพ เพื่อให้ประชาชนทุกกลุ่มอายุได้รับบริการการศึกษาอย่างมีคุณภาพ โดยเฉพาะผู้ด้อยโอกาส และการพัฒนากองทุนเงินกู้ยืมที่ผูกกับรายได้ในอนาคต (ICL) ให้สามารถเป็นกลไกในการพัฒนาคุณภาพ เพิ่มโอกาสและผลิตบัณฑิตให้สอดคล้องกับความต้องการของประเทศ โดยขอให้ดำเนินการให้เป็นไปตามแนวคิดของ

กองทุน ICL ตามที่ได้ก่อตั้งหรือริเริ่มขึ้นมา ซึ่งต้องอาศัยผู้รู้ ผู้เชี่ยวชาญ ผู้สนใจที่เคยดำเนินการ เข้ามาช่วยดำเนินการอย่างจริงจัง

- พัฒนาการศึกษาในจังหวัดชายแดนภาคใต้ด้วยการสนับสนุนและพัฒนาศึกษาและสถานศึกษาในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ให้สอดคล้องกับเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และความต้องการประชาชนในท้องถิ่น โดยให้ความสำคัญกับความปลอดภัย การสร้างขวัญกำลังใจให้กับนักเรียน ครู และบุคลากรทางการศึกษา

1.2.5.1 กลไกในการขับเคลื่อนการศึกษา

เพื่อให้บรรลุผลตามนโยบาย และบรรลุผลตามเป้าหมายที่กำหนดไว้อย่างมีประสิทธิภาพ จะต้องมียุทธศาสตร์ในการขับเคลื่อน 5 ประการ ดังนี้

1. เร่งรัดจัดตั้งสถาบันเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา ตามกฎหมายกำหนด ซึ่งนายพงศ์เทพ เทพกาญจนา รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ ได้ดำเนินการใกล้จะเสร็จแล้ว กฎหมายดังกล่าวเพื่อเปิดโอกาสในการใช้ทรัพยากรให้มากขึ้น และประการสำคัญคือ จะทำให้เราสามารถพัฒนาเทคโนโลยีทางการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพขึ้น

2. จัดตั้งสถาบันเพื่อวิจัยหลักสูตรและพัฒนาระบบการเรียนการสอน เพื่อพัฒนาองค์ความรู้และนวัตกรรมการเรียนการสอนให้มีคุณภาพมาตรฐาน การจัดทำหลักสูตรซึ่งมีการปรับปรุงเป็นระยะมาตั้งแต่ปี พ.ศ.2551 ทั้งนี้เรื่องสำคัญของการศึกษาประเทศไทยเกี่ยวกับหลักสูตรก็คือ เราใช้วิธีเชิญผู้เชี่ยวชาญมาช่วยกันจัดทำ เมื่อจัดทำเสร็จแล้วก็ตีพิมพ์ จากนั้นผู้เชี่ยวชาญก็จะแยกย้ายไปทำหน้าที่ของตนเอง และอาจจะนัดพบกันอีกครั้งในอีก 5-6 ปี แต่สิ่งที่ขาดไปก็คือ ควรมีองค์กรหรือกลไกที่จะทำการวิจัยพัฒนาเรื่องหลักสูตรการเรียนการสอนอย่างต่อเนื่อง มีเจ้าภาพที่ชัดเจน มีการประเมินได้ว่าองค์กรต่างๆ ทำงานก้าวหน้าไปได้อย่างไร หลักสูตรเป็นอย่างไร ครูนักเรียนมีความเห็นอย่างไร เมื่อเปรียบเทียบกับการจัดทำหลักสูตรของต่างประเทศ จึงพบว่าหลักสูตรเล่มหนึ่งมีขนาดเล็ก แต่อย่างไรก็ตามเมื่อไปหมดทุกหน้าว่าเหตุใดจึงบอกว่าเด็กชั้นนี้ควรเรียนอะไร และในหลายประเทศที่ประสบความสำเร็จ ก็มีองค์กรที่ดำเนินการเรื่องนี้อย่างต่อเนื่องโดยไม่ใช้วิธีเชิญผู้เชี่ยวชาญ ซึ่งบางครั้งก็หลงลืม ไม่ได้ติดตามการศึกษา จึงมีความจำเป็นที่จะต้องจัดตั้งสถาบันเพื่อวิจัยหลักสูตรและพัฒนาระบบการเรียนการสอน

3. สร้างความเข้มแข็งของกลไกการวัดผล ตรวจสอบ ติดตาม และประเมินผล พัฒนาให้มีตัวชี้วัดคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาของประเทศที่เทียบเคียงได้ในระดับสากล เพื่อประเมินผลสำเร็จของระบบการศึกษาไทยในภาพรวม ซึ่งกระทรวงศึกษาธิการต้องหารือกับองค์กรต่างๆ เช่น สำนักทดสอบทางการศึกษาและ สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา เพื่อที่จะทำงานร่วมกัน

4. เร่งรัดให้มีพระราชบัญญัติอุดมศึกษา เพื่อเป็นหลักประกันความเป็นอิสระและความรับผิดชอบต่อสังคมของสถาบันอุดมศึกษา

5. เพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการและใช้ทรัพยากรให้เกิดประโยชน์สูงสุด เพิ่มประสิทธิภาพของหน่วยงาน องค์กร และกลไกที่เกี่ยวข้อง

1.2.5.2 แนวทางในการบริหารจัดการศึกษา

ในการบริหารงานให้เป็นไปตามนโยบายและกลไกดังกล่าวข้างต้น จะดำเนินการเป็น 2 ส่วน ดังนี้

1. ตั้งคณะกรรมการหรือคณะทำงานเพื่อขับเคลื่อนเรื่องสำคัญต่างๆ เช่น ผลการทดสอบ PISA ของไทย เมื่อได้ตั้งเป้าหมายให้ผลการจัดอันดับการศึกษาไทยอยู่ในอันดับที่ดีขึ้น ก็จะตั้งคณะทำงานขึ้นมาเพื่อผลักดันเรื่องนี้อย่างจริงจังและต่อเนื่อง โดยระดมผู้ที่เกี่ยวข้องและภาคส่วนต่างๆ เข้ามาร่วมขับเคลื่อนอย่างเป็นรูปธรรม โดยเริ่มต้นจากคณะกรรมการเพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์จากการทดสอบ PISA

2. จัดประชุมปฏิบัติการ (Workshop) อย่างเป็นระบบ โดยจะระดมความคิดและการมีส่วนร่วมจากผู้เกี่ยวข้อง เพื่อขับเคลื่อนให้เป็นไปตามนโยบาย ต้องอาศัยความร่วมมือจากทุกภาคส่วนของกระทรวงศึกษาธิการและทั้งสังคม เพื่อร่วมกันยกเครื่องการศึกษาไทย

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการกล่าวด้วยว่า ทั้งหมดนี้เป็นนโยบายสำคัญและแนวความคิดที่จะอาศัยความร่วมมือจากทุกส่วนของ ศธ. เพราะการศึกษาเป็นเรื่องที่สำคัญจำเป็นมากของประเทศในช่วงนี้และช่วงต่อไป การพัฒนาคนเป็นเรื่องจำเป็นที่เราไม่อาจที่จะละเลยได้ เราจะร่วมกันทำในเรื่องที่ยากและท้าทาย คือที่พูดมาทั้งหมดเป็นเรื่องที่ยากมาก ต้องอาศัยหลายฝ่าย แต่หากประเทศนี้จะไปรอด จะอยู่ในเวทีแห่งการแข่งขันยุคใหม่ได้ เราต้องปฏิรูปการศึกษาให้ได้ ต้องพัฒนาคนให้ได้ ดังนั้นแม้จะยาก แต่ต้องพยายามช่วยกันให้ได้ และหวังว่าทั้งบุคลากรของการศึกษาจะช่วยกันคิดว่าเราจะทำกันอย่างไร รวมทั้งเสนอความเห็น เสนอขอให้อัปเดตปรับปรุงเพิ่มเติม ก็ยินดีที่จะรับมาพิจารณาร่วมกัน หวังว่าทุกท่านมีความพร้อมที่จะทำงานในเรื่องยาก และอาศัยผู้เกี่ยวข้อง ผู้สนใจในสังคมทั้งสังคม เพื่อร่วมกันยกเครื่องการศึกษาไทยให้มีคุณภาพ รวมถึงในการยกระดับคุณภาพการศึกษาไทยต่อไป

- กำชับให้ทุกหน่วยงานป้องกันแก้ไขปัญหาอุปสรรค ไม่มึนนโยบายให้นำชื่อไปแอบอ้างทั้งด้านดีและลบ

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการได้ตอบคำถามของสื่อมวลชน กรณีการป้องกันและแก้ไขปัญหาการทุจริตคอร์ปชั่น ว่า ถือเป็นนโยบายสำคัญของรัฐบาลที่ได้กำชับให้ทุกหน่วยงานทำงานด้วยความสุจริตโปร่งใส กรณีที่เกิดการทุจริตขึ้นแล้ว ก็จะดำเนินการอย่างเคร่งครัดตรงไปตรงมา เพื่อหาคนทำผิดมาลงโทษและป้องกันไม่ให้เกิดขึ้นอีก ตั้งแต่การทำงาน การบริหารงาน รวมไปถึงการแต่งตั้งโยกย้าย ทุกอย่างต้องเป็นไปอย่างสุจริต และขอแจ้งไว้ด้วยว่า หากมีใครแอบอ้างถึงตน ซึ่งตนไม่มีนโยบายมอบใครไป หรือว่ามีใครไปแอบอ้างไม่ว่าจะเป็นเรื่องที่ดีหรือเรื่องไม่ดีก็ตาม หากท่านสงสัยก็ให้มาแจ้งกับตนไว้ก่อน หลักการทำงานในเรื่องนี้ คือต้องใช้หลักความรวดเร็ว มีประสิทธิภาพ และเที่ยงธรรมประกอบกัน

อย่างไรก็ตาม การดำเนินการเกี่ยวกับการทุจริต จะใช้นโยบายเข้าไปมากนักไม่ได้ แม้นโยบายจะต้องทำตรงไปตรงมา แต่จะไปถึงขั้นกำหนดระยะเวลา ก็จะกลายเป็นการใช้ดุลยพินิจของฝ่ายการเมืองเข้าไปกำหนด แต่ที่สำคัญแน่นอนคือทุกเรื่องต้องไม่ล้มมวย ดังนั้นการจะไปบอกว่าเรื่องนั้นต้องเสร็จเมื่อนั้น เมื่อนี้ หากผู้เกี่ยวข้องบอกว่าต้องมีการสืบสวนสอบสวนและหาหลักฐานอีกมากมาย ก็จะกลายเป็นไปเร่งรัด อาจจะเสียหายอีกแบบหนึ่ง อย่างไรก็ตามจะทำให้มีประสิทธิภาพ ได้ผลจริง และมีความเที่ยงธรรม⁵

1.3 ระบบ Child Center

1.3.1 ประวัติ และหลักการ Child Centered

เริ่มใช้เมื่อปี 1963 โดย คุณ John Deweyจากนั้นก็มียุทธศาสตร์อื่นๆวิจัยสนับสนุนแนวคิดนี้มากมาย ในเมืองไทยก็เริ่มนำมาใช้ ตั้งแต่สร้างหลักสูตร ปี 2521 แต่ในความจริงยังไม่ประสบผลสำเร็จหลักการองค์ประกอบที่สำคัญ ในระบบนี้คือ

- ทุกภาคส่วนต้องมีความเข้าใจ ให้ข้อตกลงกำหนดว่าจะทำด้วยกัน ไม่ว่าผู้บริหารระดับสูงทุกระดับผอ.โรงเรียน พ่อแม่ ชุมชน ครู นักเรียน

- เด็กต้องเป็นส่วนหนึ่งของระบบ ครูเป็นผู้ชี้แนะ นำ กำกับ กระตุ้น และเป็นแหล่งข้อมูลให้เด็ก มีส่วนร่วมในการคิดกิจกรรม ให้สมองฝึกคิดในรูปแบบต่างๆ ที่หลากหลาย รวมทั้งการลงมือทำ

⁵ นโยบาย 8 ข้อปี 2557 ของรมต.จาตุรนต์ ฉายแสง [ออนไลน์], สืบค้น 20 พฤศจิกายน 2556. เข้าถึงได้จาก <http://www.obec.go.th/node/93>

- ต้องมีแหล่งข้อมูลให้เด็ก เช่น ห้องสมุดมีหนังสือ เพียงพอมีสื่อ อินเทอร์เน็ต เพียงพอ

- เด็ก ต้องมีเวลา เพียงพอ เพื่อค้นหาข้อมูล และนำมาถกเถียงกัน และ เรียนรู้ซึ่งกันและกัน ซึ่งสอนให้เด็กฝึกคิด ไปในตัว ในขณะที่ถกเถียงกัน

- ต้องไม่มีกฎเกณฑ์ มาตรฐานการศึกษาบังคับ ในหลักสูตรการศึกษา จาก ทางส่วนกลาง มากเกินไป หรือ หัวข้อบทเรียนที่จะเรียนไม่มากเกินไป เพราะเด็กและครูจะไม่มี เวลา ค้นหาข้อมูลหรือมาถกเถียงกัน

- ต้องมีระบบให้เด็กได้เลือกตามความถนัด ความสามารถ และสนใจ ของผู้เรียนที่หลากหลาย

- ครูต้องยืดหยุ่น และปรับเปลี่ยนการประเมิน โดยอาจจะนำ ระบบ Layered curriculum มาใช้ รวมทั้งครูต้องมีความสามารถ พอควรในการจัดการ กับจำนวนเด็กที่มี มากได้ อาจจะ让孩子เก่งสอนเด็กไม่เก่ง รุ่นพี่สอนรุ่นน้อง

- ต้องมีระบบการประเมินการเรียนการสอนอย่างต่อเนื่อง

- ครูต้องมีความรู้ ในระบบดีพอ รวมทั้งมีความสามารถ ในความรู้ เหล่านั้น และ ในการกระตุ้นให้เด็กสนใจ ในหัวข้อที่จะเรียน ที่ไม่ยากเกินไป เพราะจะทำให้เด็ก รู้สึกหมดกำลังใจ และไม่ขี้ขลาด เพราะเขาจะรู้สึกเบื่อหน่าย มีเวลาเพียงพอ สำหรับการประเมิน ติดตาม และเป็นທີ່ปรึกษาให้เด็ก

ประเด็นที่จะวางให้เด็กเรียน ต้องคำนึงถึงว่า ความรู้เดิม ที่เขามีอยู่ บวกความต้องการ ของผู้เรียน เป็นประเด็นที่ เหมาะกับวัยผู้เรียน สัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อม ทั้งรอบตัวเอง และใน ตนเอง หรือ ประเด็นใหม่ที่ผู้เรียนอยากรู้ ที่มีประโยชน์ สามารถนำไปใช้กับชีวิตจริงได้ หรือ เพราะเป็นประเด็นที่น่าสนใจ เช่น Nano- technology GMO รวมทั้งช่วยส่งเสริม คุณธรรมและ จริยธรรม ไปในตัว เพื่อกระตุ้นให้เด็กมีสภาพจิตใจที่ดึงมาต่อไปที่สำคัญคือความรู้ในโลกนี้มี มากมาย มากขึ้นเรื่อยๆ

การเรียนการสอนที่ดี คือการสอนความรู้พื้นฐาน ที่จำเป็นต่อการค้นหาความรู้ ที่เขา สนใจได้ต่อไปในอนาคต และความรู้ที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิต เช่นความรู้ด้านภาษา ไทย อังกฤษ การใช้คอมพิวเตอร์ ความรู้พื้นฐานในการประกอบอาชีพที่ตนเองถนัด ความสามารถในการคิดใน รูปแบบต่าง ทักษะชีวิต รู้ว่าโลกภายนอกมีอะไรที่เราต้องรู้และระมัดระวังเพราะฉะนั้นเด็กต้อง ติดตามข่าวสารบ้านเมือง

ทักษะในการดำรงชีพในแต่ละวัน การเรียนรู้นิสัยคน ฯลฯ ทักษะในการนำความรู้ ไปใช้กับชีวิตจริง

1.3.2 ผลดีของระบบ child centered

- เด็กจะมีความคิดอิสระที่หลากหลาย และสนใจร่วมในกิจกรรมการเรียนการสอน กระตือรือร้น ร่วมมือกัน ในการเรียน มีความคิดของตนเองมากขึ้น
- เด็กได้รับการพัฒนาเต็มศักยภาพ ความสามารถ ความสนใจ ของตนเอง⁶

2. การค้นคว้าข้อมูลผ่านการสัมภาษณ์

ท่านอำนาจ วิชยานุวัต

ผู้อำนวยการสำนักนโยบายและแผนการศึกษาขั้นพื้นฐาน

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ตอนนี้ระบบการเรียนการศึกษาเป็นไปตามเป้าประสงค์บ้างส่วนที่ยังขาดคือบุคลากรที่ขยันและเอาใจใส่ต่อหน้าที่เพราะการทำงานแบบนี้การที่จะป้อนความรู้ให้เด็กเข้าใจมันก็ขึ้นอยู่กับวิธีการสอนซะมากกว่าไม่เกี่ยวกับหลักสูตรหรือแบบแผน

คำถาม : วิธีแก้ไขคือ

หนึ่ง คือสร้างระบบในการเทรนนิ่งครูมีเทคนิควิธีการสอนให้ครูพัฒนา

สอง มาตรการกำกับเช่นเขาทำวิทยฐานะได้เงินสูงขึ้นมีเงินประจำตำแหน่งให้เขาพัฒนาตนเอง เป้าหมายที่สุดคือเด็กต้องได้เรียนและมีคุณภาพแต่เด็กมันต่างกันที่บริบทและพื้นที่การเรียนรู้ไม่ใช่เรียนหนังสือมาเรียนรู้ชีวิต

หลักๆคือหาตัวเองให้เจอค้นหาตัวเองให้เจอย่ตามเพื่อน

ปัญหาใหญ่ๆของเด็กสมัยนี้มีสองเรื่องคือผู้ปกครองกับตัวเราเองผู้ปกครองอยากให้เรียนไรเด็กก็จะเรียนตามคำนิยามทำให้เด็กสิ้นหวังและคงเป็นเพราะสังคมอีกตามเคยที่ทำให้พ่อแม่พยายามจับลูกเข้าเรียนในที่ดีๆ จนลืมคำนึงไปถึงจำนวนบุคลากรที่ไม่พอรองรับระบบการศึกษาที่ดี

สมัยนี้แหล่งเรียนพิเศษก็เข้าไปอยู่บริเวณห้างใจกลางเมืองเช่นสยามสแควร์หรือพารากอนและนั่นคือสิ่งที่ทำให้ครูผู้สอนไม่สามารถคอนโทรลเด็กได้ต่างจากเด็กตามต่างจังหวัดที่เด็กมีสามสิบคนครูดูแลทั่วถึงแต่ก็น่าเสียดายที่พวกเขาพลาดโอกาสอื่นๆไปเช่นเรียนพิเศษสังคมเพื่อนฝูงและทักษะหลักที่ควรจะมีนั่นก็คือ

---

⁶ Child centered [ออนไลน์], สืบค้น 1 ธันวาคม 2556. เข้าถึงได้จาก <http://www.parent-youth.net/index.php?lay=show&ac=article&Id=538689000&Ntype=5>

หนึ่ง ทักษะการเรียนรู้คือวิชาความรู้ Knowledge

สอง คือทักษะชีวิตรู้จักเพื่อน

สาม คือทักษะอาชีพภาษาต้องท่องต้องพูดเก่ง

คำถาม : นโยบายตอนนี้ช่วยเหลือเด็กในการค้นหาตัวตนอย่างไรบ้าง

ทางรัฐบาลได้มีหลักสูตรการเรียนการสอนอยู่นานแล้วคือคิดเป็นทำเป็นแก้ปัญหาก็เป็น แต่สิ่งที่ยังบกพร่องอยู่คือเทคนิคของครูยกตัวอย่างเช่น $1+1=2$ ทำไมถึงได้เท่ากับสองทุกอย่างมีหลักสูตรของมันอยู่คือการคิดวิเคราะห์แต่โดยตัวอาจารย์จะสอนยังไงให้นักเรียนเข้าใจซึ่งโทษแก่ครูฝ่ายเดียวก็ไม่ได้ครูที่ตั้งใจสอนแต่เด็กไม่ตั้งใจเรียนก็มีถมเถเพราะสมองของเด็กสมัยนี้ชอบออกนอกกลุ่มออกทางไปกับสังคมรอบข้างอาทิเพื่อนสังคมเกมส์หรือแฟน

คำถาม : วิธีการแก้ไข

มีโครงการเรียน โดยสมองหลักสูตรเทคนิคมีการอบรมครูออนไลน์พัฒนาครูหลักสูตรนโยบายให้ครูดำเนินการสอนแบบคิดวิเคราะห์แบบโครงงานวิจัยการเรียนพยายามให้ผู้บริหารโรงเรียนและครูติดตามแล้วแลกเปลี่ยนมีผลดีแล้วในเชิงนวัตกรรมแต่ในเชิงพัฒนาการไม่เร็วเท่าการเปลี่ยนแปลงโลกสังคมออนไลน์เป็นปัญหาที่เราตามไม่ทันรวมถึงเรื่องของงบประมาณที่คนในสังคมมีต่างกัน

คำถาม : ทำไมต้องเรียนเยอะซึ่งต่างจากประเทศที่พัฒนาแล้ว

หลักสูตรไม่มากหรอกแต่วิธีเอาไปใช้มาก จริงๆแปลกลุ่มสาระมีเนื้อหาที่ชัดเจนอยู่ที่ตัวเราเองและอาจารย์ด้วยผู้ปกครองอีกอยากให้เราทำมากก็หามาให้เด็กเนียเป็นเครื่องมือ โคนบันให้เรารู้

คำถาม : ทำไมเด็กทุกวันนี้คิดวิเคราะห์น้อย

คือเด็กสมัยนี้จี้เขาคิดแล้วนำไปใช้ไม่ตรงจุดมันอยู่ที่ตัวเราเองในการคิดวิเคราะห์

คำถาม : ประเด็นการเรียนคืออะไร

คือการเรียนรู้อยู่ที่สามส่วนคือหลักสูตรครูผู้สอนและตัวผู้เรียนถ้าไม่สอดคล้องกันก็ไปด้วยกันไม่ได้

คำถาม : นโยบายที่วางไว้ถือว่าประสบความสำเร็จไหม

ประสบความสำเร็จมีเป้าหมายวิธีการกรอบการทำงานชัดเจนมีองค์ประกอบครบหมดแต่กระบวนการนำพาไปสู่การเรียนรู้ยังไม่ประสบความสำเร็จเพราะปัญหาอยู่ที่ตัวบุคคลมันต้องมีแรงผลักดันหรือมีความต้องการเฉพาะเพื่อนำไปสู่ความสำเร็จ

education for all การศึกษาสำหรับทุกคน ตอนนี้ค่านิยมของผู้ปกครองในเรื่องการศึกษา คือไร การได้ประกาศนียบัตรของลูก>แม่ดีใจ>ลูกไม่รู้สักไรด้วย แต่ต่างจากเด็กคนนึงไม่จบไรเลยไปทำทองเตอนาคคเป็นเจ้าของร้านทองได้นั้นคือการเรียนรู้

มันอยู่ที่เราแหละว่าจะเข้าระบบยังไงเพราะสามารถเรียนรู้ได้ทุกที่ทุกเวลา

all for education ทุกคนต้องมีส่วนร่วมในการศึกษาการเรียนการศึกษาไม่ใช่ในโรงเรียน จัดที่ไหนก็ได้การศึกษาไม่ได้ขึ้นอยู่กับหนังสือเพราะการเรียนรู้สำคัญกว่านโยบายวิธีคิดของคนเพื่อนำไปสื่อสารมันต่างกันรวมถึงการวางแผนค่านิยมจากพ่อแม่และเพื่อนที่ชักชวน ตอนนี้ถึงให้ทุกคนพยายามเปลี่ยนจากการคิดเพื่อรับรู้เป็นคิดเพื่อเรียนรู้เพราะการรับรู้มันเปลืองกระดาษแต่การเรียนรู้มันคือเรียนรู้ถึงสมองแล้วสามารถนำไปพัฒนาต่อยอดได้

คำถาม : แผนพัฒนาในอนาคต ?

สวท. เราจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานอนุบาลเตรียมตัวเข้าขั้นพื้นฐานคือ ม.1-ม.6 จัดในโรงเรียนรัฐจัดให้ฟรีจัดค่าใช้จ่ายให้การเรียนอาหารและพื้นฐานอื่นๆหลักสูตรเป็นแค่เอกสารแนวทางขั้นตอนวิธีการเรียนครูเอาหลักสูตรมาสอนขึ้นอยู่กับเทคนิควิธีการสอนสอนยังไงให้เด็กรู้เด็กอาจจะคิดต่างกันเพราะความคิดศักยภาพต่างกันคือเราต้องสอนตามศักยภาพของเด็กแต่ละคนซึ่งครูควรจะต้องเข้าใจว่าเด็กคนนี้ต้องสอนยังไง และคนนี้ต้องสอนยังไงให้พวกเขาเข้าใจและสามารถนำไปคิดวิเคราะห์ต่อยอดได้ คนจัดการเรียนการสอนกับคนเรียนและผู้ปกครองด้วยเลิกเรียนแล้วพ่อแม่ให้เรียนพิเศษอีกทุกคนต้องจัดการเรียนการสอนให้ตัวเองมันต้องใช้แรงจูงใจทางสังคมนโยบายมันมีอยู่แล้วแต่เราจะเปลี่ยนการเรียนรู้ไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ยังไงคิดว่าแต่อย่าลืมมันก็ยังคงติดอยู่สังคมรอบข้างและตัวผู้ปกครองเป็นหลัก

นายแพทย์สุเทพ ปุณณะตระกูล

เวชศาสตร์ชะลอวัย เจ้าของคลินิกการแพทย์ผสมผสาน บ้านเรือนตะวันโฮมสเตย์

คำถาม : 21 ปีที่เรียนมาสามารถนำมาประยุกต์ใช้ได้หรือไม่

ได้ใช้ แต่ว่าไม่รู้อะไรจะใช้เมื่อไหร่ก็เหมือนเราคอยโกยความรู้มาหมดแต่จะหยิบใช้มันเมื่อไหร่ก็ขึ้นอยู่กับโอกาสและสถานการณ์

คำถาม : ระบบการศึกษาไทยในทุกวันนี้เป็นอย่างไร

ไม่ได้ช่วยในการค้นหาตัวเองของเด็กแต่ละคนเพราะส่วนใหญ่มันเกี่ยวกับพ่อแม่และค่านิยม อีกทั้งคำพูดของพ่อแม่ที่มีอิทธิพลต่อลูกอย่างมาก ยังทำให้พวกเขากลายเป็นคนควบคุมเด็กให้เดินไปในกรอบที่วางไว้อย่างกับหุ่นยนต์อีกด้วย บางครั้งความถนัดกับความชอบไม่เป็นเช่นนั้นมันเป็นเพราะธรรมชาติบังคับ มนุษย์สามารถเปลี่ยนได้ตามความต้องการและอิทธิพลจากพ่อแม่และสิ่งที่สังคมต้องการ การเรียนคือการคิดในทุกอิริยาบถก่อนและหลังทำกระบวนการทางความคิดจะทำงานจนจบก่อนตัดสินใจอะไรออกมา พรสวรรค์มันสร้างได้โดยผู้ปกครองเกิดขึ้นตามความตั้งใจแต่การพัฒนาต้องให้เด็กพัฒนาทำแล้วมีความสุขนั่นแหละคือความถนัด

คำถาม : การศึกษานอกหรือในระบบที่ทำให้เด็กหาตัวเองได้

นอกระบบควรจะส่งลูกเรียนรร.นอกระบบตั้งแต่อนุบาลมัธยมไม่ค่อยจำเป็น เพราะต้องปลูกฝังให้เด็กค้นหาตัวเองตั้งแต่เด็กเพื่อให้เด็กได้มีเวลาเรียนรู้ถูกฝึก เงินคือปัจจัยที่ทำให้ระบบการศึกษาล้มเหลว ดังนั้นควรมีการศึกษาเปล่าคือให้รัฐช่วยสนับสนุนเพื่อจะได้ไม่มีคนมาหากินในเรื่องการศึกษา

คุณชุตติกาญจน์ ยूनประยงค์

ธุรกิจรอดสู้รับ-ส่งนักเรียน

คำถาม : 19ปีที่เรียนมา ได้อะไรในชีวิตประจำวันมากน้อยเพียงไหน

แทบไม่ได้ใช้เลยในห้องเรียนคือวิชาการในชีวิตประจำวันมันอาศัยประสบการณ์ที่สั่งสมมาไปต่อยอด

คำถาม : เล่าประวัติการเปลี่ยนรร.

จบม.3จากเตรียมมัธยมย้ายไปม.4ที่เพ็ญสมิทธิ์ เรียนได้ไม่ถึงเทอมไม่ทันสอบปิดเทอมก็ลาออกกลางคันเพราะเพื่อนหรือครูก็ไม่ใช่ว่าจะไปที่นี่คือโรงเรียนที่ใครหลายๆคนไม่มีที่ไปก็มาเข้าที่นี้กันสังคมก็ทุกรูปแบบมันดูแลและการเรียนการสอนหรือวิชาการแน่นเกินแต่เป็นท่องจำแล้วสอบความรู้ใช้ไม่ได้ในชีวิตประจำวันหรือต่อยอดได้ระหว่างนั้นหนึ่งปีก็ไปติวภาษาที่AUAเกือบสี่ห้าเดือน ได้เลเวล1-15 สูงสุดของเขาปีถัดไปสอบที่โฮลีพระกุมารวิทยาเรียนไปปีหนึ่งเต็มๆแล้วตัดสินใจออกเพราะไกลจากบ้านมาก โฮลีอยู่สุขุมวิทร้อยหนึ่งแล้วบ้านอยู่รามแล้วด้วยความคิดตอนนั้นคือเราเข้าแล้ว ซ้ำกว่าเพื่อน1ปี แล้วไปเจอเซ็นเทรช่าน้ำรามเลยไปถามเขาถ้าย้ายเข้าเราสามารถเรียนปวส.ได้เลยก็เลยตัดสินใจออกจากโฮลีแล้วเข้ามาเรียนเซ็นเทรช่าน้ำรามแล้วระหว่างทางก็เรียนที่กศน.ด้วยการศึกษานอกโรงเรียนแล้วพอเรียนเซ็นเทรช่าน้ำรามรู้สึกการศึกษามันหลวมเกรดปล่อยเกินจริงครูกระซิบบอกข้อสอบเด็กและด้วยสภาพสังคมก็เลยลาออกหลังเรียนได้เทอมหนึ่งตัดสินใจออกไปเข้าเอแบค แต่ตอนนั้นจบมอหกได้วุฒิ กศน.แล้วเลยไปเลือกที่คณะนิเทศศาสตร์เอแบคบางนาแต่กลัวเรื่องสถานที่แปลกและไม่มีเพื่อนเลยตัดสินใจย้ายคณะไปวิทย์คอมที่เอแบคหัวหมากเรียนไปได้เทอมก็ออกอีกโดยที่ตัวเองไม่ไหวเพราะมีทั้งฟิสิกส์ สแต๊ทออกแล้วมาเข้าที่รามคณะมนุษยศาสตร์เอกอังกฤษเรียนสองปีจบ

คำถาม : การย้ายรร.ผ่านผู้ปกครองไหม

การตัดสินใจย้ายทั้งหมดตัดสินใจเองทั้งหมดพ่อแม่แล้วแต่เราทุกอย่างให้อิสระทางด้านความคิดไม่มีปัญหามันมีทั้งข้อดีและข้อเสียต่างกัน

ข้อดีคือได้ประสบการณ์ที่คนอื่นไม่น่าจะมีแบบเราละ

ข้อเสียคือเราย้ายเยอะไปจนรู้สึกว่ามีปัญหาไว้เรปเล่าทำไมคนอื่นไม่เป็นแบบเราแต่ทำไมทำมาทั้งหมด
ตอนนี้รู้สึกกลัวตัดสินใจถูกต้อง

ที่ย้ายมาทั้งหมดนี้พ่อแม่สนับสนุนมาโดยตลอดไม่เคยคัดค้านส่วนนี้คือปัจจัยสำคัญมากถ้าไม่มีพ่อแม่แบบนี้นะเราคงไม่กล้าที่จะออกมานอกกรอบ

คำถาม : อะไรคือสิ่งทำให้มั่นใจว่าสิ่งที่ทำมาถูกต้อง

ถ้าวันนั้นไม่ตัดสินใจย้ายความคิดและการคิดการอ่านก็คงยังอยู่กับที่ไม่กล้าคิดต่างแบบทุกวันนี้และ
ประโยชน์ที่ได้คือสังคมสองด้านดีก็ดีไปเลยแยกก็แยกไปเลยหรือเรียกอีกอย่างคือการได้เห็นสังคม
หลายๆแบบ

คำถาม : อะไรคือจุดเริ่มต้นที่ทำให้เราอยากเดินนอกกรอบ

ประกายความคิดคือจบม.สามตั้งใจจะไปช่างศิลป์แต่แม่ขอไว้เป็นครั้งแรกในชีวิต (ไปไม่รู้จะเป็น
ยังงั้นไม่เป็นผู้เป็นคน) หลังจากนั้นก็ต้องเรียนไปเรื่อยๆแล้วมันไม่ใช่จริงๆเค้าเลยเข้าใจแล้วการพ
การตัดสินใจของเราเขาแค่บอกว่าถ้าไม่เดี๋ยวนั้นใครจะมาทำถ้าคุณว่ามันดีแล้วคุณทำ

คำถาม : ทุกวันนี้เราเรียนเพื่ออะไร

เป็นแค่ค่านิยมสังคมไทยว่าคุณต้องจบปริญญาตรีนะมันเป็นแค่ใบเบิกทาง
สิ่งที่อยากเป็นคือแอร์โฮสเตสเป็นงานอิสระจบบนเครื่องบินแล้วจบเลยไม่ต้องเอาเอกสารมาทำต่อ
คือหลังจากนั้นไม่มีภาระผูกพันและกำไรชีวิตที่เที่ยงรอบ โลก

คำถาม : ทุกวันนี้เพื่อนแต่ละคนค้นหาตัวเองได้มากน้อยแค่ไหน

ครั้งๆด้วยซ้ำอาจจะเพราะเรียนตามค่านิยมซะส่วนใหญ่กระแสดีแต่น้อยคนที่เจอความฝัน
จริงๆแล้วเปลี่ยนตามความฝันอาจจะเพราะครอบครัวอยากให้เป็นอย่างนั้นเป็นอยากนี้ เขาจะ
ปิดกั้นสิ่งที่ลูกอยากเป็นแล้วให้ลูกเป็นในสิ่งที่เขาอยากให้เป็น

กว่าจะรู้ตัวเองคุณต้องลองไปแล้วเวลาจะบอกคุณเองลองไปเรื่อยๆแล้วพ่อแม่ส่งเสริมทุก
อย่างจะดีขึ้นเพราะเค้าจะคอยสนับสนุนแต่ถ้าเค้าไม่เข้าใจเค้าก็จะตีกรอบให้คุณ

จบตรีตอนนี้แล้วขับรถที่บ้านรถโรงเรียนเวลาต้องเบีะมากฝึกการตรงต่อเวลาที่หาสมัคร
งานไปเรื่อยๆได้ไปสัมภาษณ์เป็นผู้จัดการร้าน โคมินโนพิซซ่าแต่อยู่ช่วงตัดสินใจอยู่ว่าจะทำหรือไม่

ช่วงเวลาที่ย้ายโรงเรียนรู้สึกแค่ทำอะไรเราต้องย้ายขนาดนี้หาตัวเองไม่เจอตรงไหนแต่
วันนี้ตอบตัวเองได้ละเราแค่ลองหาสิ่งที่ใช่กับเราไปเรื่อยๆคนอื่นเค้าอาจจะไม่มีโอกาสเรามีโอกาสก็
ทำไป

คำถาม : โรงเรียนระบบปิดหรือเปิดหาความถนัดได้ดีกว่ากัน

เปิดเพราะคุณได้อยู่กับครอบครัวไปเปิดหาเปิดตาพบเจออะไรข้างนอกเป็นประสบการณ์

ส่วนตัวคิดว่าเด็กมีปัญหาเพราะโรงเรียนระบบปิดเพราะพ่อแม่ดูแลลูกหนึ่งคน แต่ครูดูแลนักเรียนตั้งกี่คนแล้วเด็กจะกล้าคิดกล้าเดินตามทางที่ตั้งใจไว้หรือ การเผชิญโลกกว้างก็ลำบากอีกด้วย

วางแผนอนาคตว่าถ้าไม่ได้ขับรถแล้วมีเงินทุนสักก้อนก็จะไปเปิดร้านอาหารที่ต่างประเทศเพราะมันมีอิสระในการใช้ชีวิตมันกว้างกว่าสังคมไทยมันจะถูกตีกรอบตลอดอย่างที่ บ้านสนับสนุนแต่คนอื่นมาทักเราว่าทำไมคุณทำแบบนี้ นั่นคือสังคมที่ขีดเส้นแล้วตัดสินเราด้วย ตัวตนภายนอก

คุณมัลลิกา เพชรกุล

ครูวิชาวิทยาศาสตร์ รร.วัดปลูกศรัทธา

คำถาม : 19 ปีที่เรียนมาได้เอามาใช้ขนาดไหน

ประสบการณ์ 19 ปีมันสามารถหล่อหลอมคนๆหนึ่งให้เป็นครูได้ด้วยทักษะและประสบการณ์หลายอย่างสิ่งที่ตั้งความหวังไว้อันดับแรกคือเรียนภาษาอันดับสองคือเป็นครูแล้วเรียนจบมาก็เป็นครูก็ตรงตามที่ตั้งใจไว้

ปัญหาส่วนใหญ่ที่เจอก็คือพ่อแม่เพราะบางอารมณ์ท่านกลัวว่าเรียนศึกษาศาสตร์มาแล้วจะไม่มีการทำงาน แต่ท้ายสุดก็ได้พิสูจน์ตัวเองโดยการสอบเข้ารัฐเพื่อที่จะเป็นครูได้

เหตุผลที่อยากเป็นครูเพราะอยากช่วยเหลือนักเรียนที่มีปัญหาเรื่องการเรียนและปรับตัวอยากเป็นเบื้องหลังคอยช่วยพวกเขาอยากให้เด็กรู้ในสิ่งที่ชอบสิ่งที่ใช่แล้วพวกเขาได้ทำมัน

สรุป ตรงสำหรับชีวิตเพราะมันทำให้ศรัทธาในหน้าที่ครู

คำถาม : คิดว่ามีคนคิดทัศนคติแบบเดียวกันหรือไม่

ในปัจจุบันไม่เว้นแม้แต่คนที่ทำหน้าที่ครูอาจารย์ยังรู้สึกวาระบบการศึกษาไทยไม่มีการพัฒนาแถมยังล่าช้าอีกด้วย

คำถาม : มีวิธีแนวทางยังไงให้หาแนวทางตัวเอง

เพราะครอบครัวที่ให้อิสระในทางความคิดตั้งแต่การเลือกสายตั้งแต่ ม.สาม ขึ้นม.สี่ แล้วก็อีกจุดที่ต้องเลือกคณะเรียนเพื่ออนาคตจะเป็นครูที่ตั้งใจ

คำถาม : การศึกษาเอื้อต่อการค้นหาตัวเองของเด็กหรือยัง

การศึกษาไม่สามารถตอบโจทย์ในการค้นหาตัวเองของเด็กสมัยนี้ได้เพื่อยังขาดอะไรหลายสิ่งหลายอย่างสนับสนุนความคิดของเด็กซึ่งแต่ละโรงเรียนมีการจัดทัศนศึกษาแต่น้อยไปควรจะเน้นในเรื่องการเรียนด้วยทำด้วยทดลองด้วยเพราะมันจะเพิ่มทักษะให้แก่เด็กได้มากกว่า

คำถาม : ยกตัวอย่างเกี่ยวกับปัญหาการศึกษาไทย

เด็กคนหนึ่งที่เรียนวิทย์-คณิตแต่ความสามารถไปทางศิลปะและวรรณกรรม นิยายแต่ผู้ปกครองสนับสนุนให้สายวิทย์-คณิตตอนนี้นักแก้ไขที่ทำได้มากที่สุดคือให้พ่อแม่เปิดใจกับเด็กและพูดคุยเพื่อให้พ่อแม่เข้าใจในสิ่งที่เด็กชอบและเด็กต้องการ

คำถาม : คิดว่าโรงเรียนทางเลือกหรือโรงเรียนแบบปกติแบบไหนทำให้เด็กหาตัวเองได้ดีกว่ากัน

โรงเรียนในระบบสอนแค่ทฤษฎีที่เด็กจำต้องไม่ได้ โรงเรียนนอกระบบทำให้เด็กสามารถเรียนรู้สัมผัสได้ทำต่อนั้นทำให้เขาค้นพบตัวเองได้ดี

คำถาม : เป้าหมายของการเรียนรู้คืออะไร

เรียนรู้ในห้องก็เป็นอีกแบบในสถานที่ก็เป็นอีกแบบมันทำให้มีทักษะชีวิตเพื่อนำมาใช้และปรับตัวในการดำรงชีวิตประจำวัน

คุณอุทิศ สุขสวัสดิ์

อาจารย์สาขาวิชาวิศวกรรมไฟฟ้า

สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหาร ลาดกระบัง

19ปีที่เรียนมา ได้ใช้ เพราะทุกวันนี้ที่เป็นอาจารย์ นำมาใช้ทั้งหมดเพราะผมรู้สึกว่าการได้มา มันเป็นประโยชน์ต่อเด็กรุ่นต่อไป

การเรียนเก่งก็เป็นสิ่งดี แต่ไม่ใช่สิ่งสำคัญ การรู้จักวิธีเรียนรู้ต่างหากสำคัญที่สุด กระบวนการเรียนรู้ ต้องประกอบด้วยกระบวนการทดลอง เพราะมันจะเกิดการซึมซับ การเรียนรู้

คำถาม : เรียนเพื่ออะไร

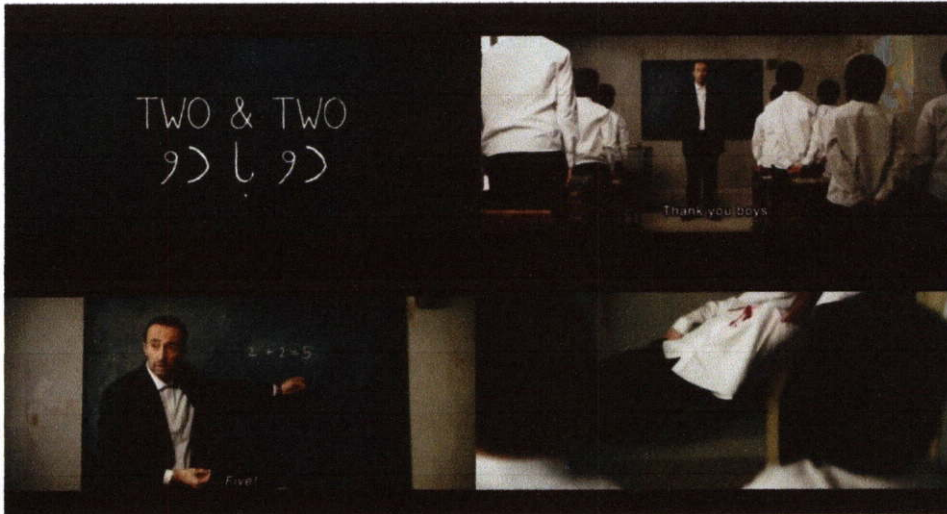
เพื่อการเรียนรู้ เช่นการถามตอบ ซึ่งสมัยนี้มันลดน้อยลงจากตัวแปรรอบข้าง

คำถาม : อนาคต และความถนัด ค้นหาอย่างไร

ทุกวันนี้ เรียนเพราะพ่อแม่อยากให้ทำ ะส่วนใหญ่ และความถนัดที่เราจะสามารถค้นหาตัวเองได้นั้นคือครู เพราะครูควรจะรู้ว่าศิษย์ถนัดอะไร ดึงจุดเด่น แล้วนำพาไปส่งถึงจุดหมาย เพราะฉะนั้น ถ้าเด็กไม่แสดงออกในความเป็นตัวเองเลย ครูก็ไม่สามารถนำพาเด็กไปสู่จุดหมายได้

การเรียนเป็นส่วนหนึ่งแต่ไม่ใช่ทั้งหมด จุดหลักคือตัวเอง การเรียนอะไรมาไม่สำคัญ หรือที่ขึ้นอยู่กับว่าคุณอยากทำอะไร แล้วอยากทำอันไหนได้ดีแค่ไหน การทำสิ่งที่เรียกว่าอาชีพ ได้ดีแล้วมีความสุข นั่นแหละคือการประสบความสำเร็จในชีวิต

3. การค้นคว้าข้อมูลเพื่อการออกแบบงานสร้าง

ภาพที่ 1 ภาพจากภาพยนตร์ 2+2=5

ภาพยนตร์เล่าเรื่องผ่านครูกับนักเรียนในห้องเรียนหนึ่ง โดยแสดงความเผด็จการของโรงเรียน ผ่านครูที่บังคับให้นักเรียนท่องจำว่า $2+2=5$ โดยบิดเบือนตรรกะพื้นฐาน ให้เด็กทำความเข้าใจใหม่ ขณะสอนมีนักเรียนคนหนึ่งเกิดข้อสงสัย แต่ครูไม่อธิบาย กลับบังคับให้เด็กท่องตาม เมื่อเด็กคนนั้นไม่ยอม จึงเรียกนักเรียนข้างนอกเข้ามาและยิงเด็กคนนั้นตายในที่สุด ตอนจบเรื่องปิดท้ายด้วยเสียงเด็กๆ ที่ท่องตามว่า $2+2=5$ แล้วเขียนตามลงในสมุด มีเด็กคนหนึ่งขีดฆ่าเลข 5 แล้วเปลี่ยนเป็นเลข 4

ภาพยนตร์เรื่องนี้สร้างแรงจูงใจให้ข้าพเจ้าสนใจในประเด็นการศึกษา เกิดเป็นคำถามว่า การที่เราเดินตามเส้นทางที่ระบบการศึกษาได้วางไว้ให้เป็นประโยชน์มากนักน้อยเพียงใด เราสามารถที่จะคิดแตกต่างได้ไหม จำเป็นต้องเรียนถึง 19 ปีไหมถึงจะประสบความสำเร็จได้ เป็นต้น

3. วิเคราะห์ข้อมูล และการนำไปใช้

3.1 ก่อนที่เราจะกำกับภาพยนตร์สารคดีเราต้องตอบคำถามให้ชัดเจนถึงประเด็นที่ต้องการจะบอก เพื่อที่ผู้ชมจะเข้าใจ่องแท้ในสิ่งที่เราต้องการสื่อสาร การโน้มน้าวผู้ชมให้ติดตาม และมีความรู้สึกคล้อยตาม ไปกับภาพยนตร์เป็นเรื่องสำคัญ

3.2 ภาพยนตร์สารคดีชิ้นนี้กำลังจะสร้างความเข้าใจให้กับคนดูผ่านประสบการณ์ บทบาทและหน้าที่ตามแต่ละบุคคลที่ให้สัมผัส เพื่อให้คนดูเกิดความเข้าใจ จนนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงทัศนคติ ตระหนักถึงความสำคัญของเวลาที่เสียไป เพื่อปรับการดำเนินชีวิตใช้เวลาต่อจากนี้อย่างคุ้มค่าที่สุด

3.3 การผลิตภาพยนตร์สารคดีนั้นอาจไม่จำเป็นต้องได้ความสมบูรณ์ของภาพมากเท่าภาพยนตร์ เพราะภาพยนตร์สารคดีต้องการภาพของความเป็นจริงที่แสดงอย่างตรงไปตรงมาและชัดเจนที่สุด ดังนั้นการใส่ใจคัดเลือก บทสัมภาษณ์มาใช้นั้นก็เป็นส่วนสำคัญอีกส่วนหนึ่ง ที่จะช่วยเติมเต็มความสมจริงในการรับสารข้อมูลของผู้ชม

บทที่ 3

บทภาพยนตร์

1. สรุปแนวทางของภาพยนตร์สารคดี

1.1 วัตถุประสงค์

เพื่อตอบประเด็นว่า 19 ปีที่เรียนมาในระบบการศึกษาได้นำมาประยุกต์ใช้ในอาชีพและชีวิตประจำวันหรือไม่

1.1 กลุ่มเป้าหมาย

นักเรียน นักศึกษาที่อยู่ในระบบ, ผู้ปกครองและบุคคลทั่วไป

1.2 สรุปข้อมูล

สารคดีที่ว่าด้วยความคิดเห็นของแต่ละบุคคลเกี่ยวกับชีวิต 19 ปีในระบบการศึกษาไทยนั้นได้นำมาประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันมากน้อยเพียงใด

2. การวางโครงเรื่องภาพยนตร์สารคดี

Sequence 1 : การศึกษาไทย ความไม่ฝันของเด็ก

- เปิดด้วยภาพบรรยากาศนักเรียนแต่ละช่วงวัยเข้าโรงเรียน
- ภาพกิจวัตรประจำวัน เข้าแถวเคารพธงชาติ
- ภาพนักเรียนนั่งเรียนในห้องเรียนสีหน้าเคร่งเครียด
- ภาพสัมภาษณ์ตัดสลับเด็กแต่ละช่วงวัยพูดถึงอาชีพที่ใฝ่ฝันพร้อมเหตุผล
- ภาพบรรยากาศสถาบันกวดวิชาเต็มไปด้วยเด็กมากมาย
- ภาพบรรยากาศวันรับปริญญามีบัณฑิตและผู้คนมาแสดงความยินดีมากมาย

Sequence 2 : 19 ปีที่เรียนมากับชีวิตที่เหลือ

- บทสัมภาษณ์ตอบคำถาม 19 ปีที่เรียนมาได้เอามาประยุกต์ใช้ไหม ?
- บทสัมภาษณ์เกี่ยวกับประวัติของแต่ละบุคคลทั้งเรียนตรงสายและไม่ตรงสาย

- บทสัมภาษณ์ขยายความว่า 19 ปีที่เรียนมาได้เอามาประยุกต์ใช้ หรือไม่ได้ใช้ยังไง
- บทสัมภาษณ์ปัญหาที่เกี่ยวข้อง เช่น การเดินตามค่านิยม , ปัญหาครอบครัว เป็นต้น
- บทสัมภาษณ์แนวทางในการแก้ไขปัญหา

Sequence 3 : สรุป

- บทสัมภาษณ์แนะนำแนวทางการศึกษา
- บทสัมภาษณ์ความหมายของคำว่าประสบความสำเร็จ
- บทสัมภาษณ์พูดถึงแก่นแท้และประโยชน์ของการเรียนรู้

3. บทภาพยนตร์สารคดี

บทภาพยนตร์สารคดี " 19 ปีที่เรียนมากับชีวิตที่เหลือ "

video	audio
<p>Sequence 1</p> <ul style="list-style-type: none"> - เปิดด้วยภาพบรรยากาศนักเรียนเดินเข้าโรงเรียน - นักเรียนรวมตัวกันรอเคารพธงชาติ - มือที่กำลังสาวเชือกธงชาติ - ธงชาติปลิวบนยอดเสา - นักเรียนนั่งเรียนในห้องเรียนสีหน้าเคร่งเครียด - สัมภาษณ์ตัดสลับเด็กแต่ละช่วงวัยพูดถึงอาชีพที่ใฝ่ฝันพร้อมเหตุผล - แทนสายภายในรถไฟฟ้าที่วิ่งเข้าตัวเมือง - การจราจรที่ดูแน่นขนัด - บรรยากาศศึกสูง ศูนย์การค้า - เด็กมากมายเดินมุ่งหน้ามีผู้ปกครองเดินข้างๆ - บรรยากาศสถาบันกวดวิชาเต็มไปด้วยเด็กมากมาย - ผู้ปกครองนั่งรอลูกหลานเรียนพิเศษ - บรรยากาศวันรับปริญญา มีบัณฑิตและผู้คนมาแสดงความยินดีมากมาย - ตัดภาพดำ 	<p>...เสียงดนตรี...</p> <p>...เสียงบทสัมภาษณ์...</p> <p>...เสียงดนตรี...</p> <p>TEXT : 19 ปีที่เรียนมากับชีวิตที่เหลือ</p>

<p>Sequence 2</p> <ul style="list-style-type: none"> - บทสัมภาษณ์ตอบคำถาม 19 ปีที่เรียนมาได้เอามาประยุกต์ใช้ไหม ? - บทสัมภาษณ์เกี่ยวกับประวัติของแต่ละบุคคลทั้งเรียนตรงสายและไม่ตรงสาย - บทสัมภาษณ์ขยายความว่า 19 ปีที่เรียนมาได้เอามาประยุกต์ใช้หรือไม่ได้ใช้ยังไง - บทสัมภาษณ์ปัญหาที่เกี่ยวข้อง เช่น การเดินตามค่านิยม , ปัญหาครอบครัว เป็นต้น - บทสัมภาษณ์แนวทางในการแก้ไขปัญหา <p>Sequence 3</p> <ul style="list-style-type: none"> - บทสัมภาษณ์แนะนำแนวทางการศึกษา - บทสัมภาษณ์ความหมายของคำว่าประสบความสำเร็จ - บทสัมภาษณ์พูดถึงแก่นแท้และประโยชน์ของการเรียนรู้ 	<p>...เสียงบทสัมภาษณ์...</p> <p>...เสียงบทสัมภาษณ์...</p> <p>...เสียงบทสัมภาษณ์...</p>
---	--

บทที่ 4

ขั้นตอนการทำงาน

ขั้นตอนก่อนการถ่ายทำสารคดี (Pre-production)

วางแผนและกำหนดแนวทาง

เมื่อได้หัวข้อเรื่องที่ต้องการจะทำแล้ว การเตรียมตัวก่อนการถ่ายทำเป็นเรื่องสำคัญ เราจำเป็นต้องหาข้อมูลทั้งเชิงเบื้องต้น และเจาะลึก รวบรวมข้อมูลจากแหล่งข้อมูลต่างๆ ให้มากที่สุด ไม่ว่าจะเป็น อินเทอร์เน็ต หนังสือ สื่อทางโทรทัศน์ หรือการพูดคุยกับบุคคลที่เกี่ยวข้อง หลังจากนั้น นำข้อมูลที่มีทั้งหมดมาประมวลผล เพื่อร่างโครงสร้างกำหนดแนวทางให้แก่เรื่อง

โดยโครงสร้างมีดังต่อไปนี้

1. Introduction (แนะนำเรื่อง)

เป็นองค์ที่จะนำพาคณคณเข้าสู่เนื้อหา จึงเปิดภาพด้วยบรรยากาศและกิจกรรมภายในโรงเรียน สัมภาษณ์นักเรียนถึงอาชีพที่ใฝ่ฝันพร้อมเหตุผลเพื่อสะท้อนค่านิยมบางอย่าง และส่งเนื้อหาไปถึงกระบวนการในการนำพาไปสู่ความฝัน นั่นคือการกวดวิชาเสริม ซึ่งเป็นปัจจัยที่จะนำพาไปสู่การเลือกโรงเรียน สำเร็จการศึกษา และการประกอบวิชาชีพในอนาคต

2. Confrontation (เนื้อหาของเรื่อง)

เข้าสู่เนื้อหาของเรื่อง ต่อจากช่วงแนะนำเรื่อง โดยการสัมภาษณ์บุคคลหลากหลายอาชีพ และช่วงวัย เพื่อจะตอบคำถามว่าจากการผ่านระบบการศึกษาทั้งหมดมานั้น ได้นำเอาความรู้มาประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันมากน้อยแค่ไหน เล่าประวัติโดยย่อ พูดถึงปัญหาที่เกี่ยวข้องกับการค้นหาความถนัดหรือเลือกสายอาชีพของตนเอง พร้อมทั้งวิธีแก้ไขปัญหา

3. Resolution (บทสรุปของเรื่อง)

เป็นช่วงท้ายของเรื่อง บุคคลต่างๆที่ให้สัมภาษณ์จะให้ข้อสรุป แนะนำแนวทางศึกษาแก่นแท้และประโยชน์ของการเรียนรู้ และให้นิยามคำว่าประสบความสำเร็จ

หลังจากนั้นจึงวางโครงสร้างบทภาพยนตร์สารคดี

พัฒนาบทครั้งที่ 1 บทภาพยนตร์สารคดี " 19 ปีที่เรียนมากับชีวิตที่เหลือ "

video	audio
<p>Sequence 1</p> <ul style="list-style-type: none"> - บรรยากาศในวันรับปริญญา ร้านค้า ถนน ทางเดินเต็มไปด้วยผู้คน - บัณฑิตถ่ายรูปกับเพื่อนๆ รอบครัวโบหน้ามีรอยยิ้ม ภูมิใจมีความสุข - ภาพอาชีพมากมาย แม่ค้าขายอาหาร พนักงานธนาคาร ธุรกิจส่วนตัว วินมอเตอร์ไซด์ - ภาพการสัมภาษณ์เด็กไทยหลายระดับชั้น - ภาพเด็กไทยในสถานที่ต่างๆ หลากหลายฐานะ - ภาพค่อยๆ เล่นย้อนกลับเร็วขึ้นเรื่อยๆ และ Fade Black <p>Sequence 2</p> <ul style="list-style-type: none"> - พระอาทิตย์ขึ้น ชงชาติในโรงเรียน - ภาพบรรยากาศหน้าโรงเรียน นักเรียนมากมายเดินทางมาโรงเรียน มีตั้งแต่ระดับชั้นอนุบาล ประถม มัธยม มหาวิทยาลัย - บรรยากาศในโรงเรียน เห็นเด็กๆ แบกกระเป๋า หนังสือที่ดูหนักอึ้ง - ภายในห้องเรียนที่มีการเรียนการสอน 	<p>บรรยาย : ในวันที่ดูเหมือนทุกคนจะประสบความสำเร็จ ได้รับใบปริญญาบัตร เพื่อเป็นการรับรองมาตรฐานของการศึกษา ตามค่านิยมของผู้คนมากมาย สำหรับบางคนดูเหมือนอนาคตข้างหน้าจะชัดเจนมาก ขึ้น แต่ก็ดูเหมือนว่าหลายๆ คนก็ไม่สามารถให้คำตอบกับตัวเองได้ ว่าเรานั่นคืออะไรกันแน่? เรียนต่อดีไหม? จบไปแล้วจะทำงานอะไร? ไปทำสายอาชีพอื่นได้หรือเปล่า? หรือจะทำธุรกิจส่วนตัวดี?</p> <p>*ตั้งคำถามว่า : โตขึ้นจะเป็นอะไร</p> <p>ดูเหมือนตลอดระยะเวลาที่ผ่านมา หลากๆ คนไม่สามารถให้คำตอบกับตัวเอง หรือมีแนวทางที่ไม่ชัดเจนนัก ถ้าอย่างนั้นแล้ว ตลอดระยะเวลา 19 ปีที่ทุกคนตั้งใจว่าเรียนมาเป้าหมายของการศึกษาไทย คืออะไรกันแน่?</p> <p>คงจะปฏิเสธไม่ได้ว่านั่นไม่ใช่ปัญหาที่กำลังเกิดขึ้นจริง ในปัจจุบัน</p> <p>TEXT : 19 ปีที่เรียนมากับชีวิตที่เหลือ</p> <p>...เสียงบทสัมภาษณ์...</p>

<p>- ภาพบทสัมภาษณ์คุณหมอสันต์</p> <p>พูดถึงประสบการณ์19ปีที่เรียนมาว่าอยู่ในระบบนี้ใหม่? สิ่งที่เรียนมาได้นำมาประยุกต์ใช้ในอาชีพใหม่? ประสบความสำเร็จได้ด้วยอะไร? การศึกษาใหม่ หรือ.... ค่านิยมการศึกษาไทยคืออะไร? ค่านิยมส่งผลกระทบต่อเราบ้าง? เช่นคิวเตอร์ คณะ อาชีพ ข้อดี ข้อเสีย ข้อปรับปรุง ของการศึกษาไทย? คำแนะนำสำหรับนักเรียนที่กำลังอยู่ในระบบการศึกษา</p>	<p>...เสียงบทสัมภาษณ์...</p>
<p>- ภาพบทสัมภาษณ์ดร.อาจอง ชุมสาย ณ อยุธยา</p> <p>พูดถึงประสบการณ์19ปีที่เรียนมาว่าอยู่ในระบบนี้ใหม่? สิ่งที่เรียนมาได้นำมาประยุกต์ใช้ในอาชีพใหม่? ประสบความสำเร็จได้ด้วยอะไร? การศึกษาใหม่ หรือ.... ค่านิยมการศึกษาไทยคืออะไร? ค่านิยมส่งผลกระทบต่อเราบ้าง? เช่นคิวเตอร์ คณะ อาชีพ ข้อดี ข้อเสีย ข้อปรับปรุง ของการศึกษาไทย? คำแนะนำสำหรับนักเรียนที่กำลังอยู่ในระบบการศึกษา</p>	<p>...เสียงบทสัมภาษณ์...</p>
<p>- ภาพบทสัมภาษณ์....(สายศิลป์ทำงานไม่ตรงสาย)</p> <p>พูดถึงประสบการณ์19ปีที่เรียนมาว่าอยู่ในระบบนี้ใหม่? สิ่งที่เรียนมาได้นำมาประยุกต์ใช้ในอาชีพใหม่? ประสบความสำเร็จได้ด้วยอะไร? การศึกษาใหม่ หรือ.... ค่านิยมการศึกษาไทยคืออะไร? ค่านิยมส่งผลกระทบต่อเราบ้าง? เช่นคิวเตอร์ คณะ อาชีพ ข้อดี ข้อเสีย ข้อปรับปรุง ของการศึกษาไทย? คำแนะนำสำหรับนักเรียนที่กำลังอยู่ในระบบการศึกษา</p>	<p>...เสียงบทสัมภาษณ์...</p>
<p>- ภาพบทสัมภาษณ์....(สายศิลป์ทำงานไม่ตรงสาย)</p> <p>พูดถึงประสบการณ์19ปีที่เรียนมาว่าอยู่ในระบบนี้ใหม่? สิ่งที่เรียนมาได้นำมาประยุกต์ใช้ในอาชีพใหม่? ประสบความสำเร็จได้ด้วยอะไร? การศึกษาใหม่ หรือ.... ค่านิยมการศึกษาไทยคืออะไร? ค่านิยมส่งผลกระทบต่อเราบ้าง? เช่นคิวเตอร์ คณะ อาชีพ</p>	<p>...เสียงบทสัมภาษณ์...</p>

ข้อดี ข้อเสีย ข้อปรับปรุง ของการศึกษาไทย?

คำแนะนำสำหรับนักเรียนที่กำลังอยู่ในระบบการศึกษา

- ภาพบทสัมภาษณ์...(นักเรียนมัธยมปลาย)

ค่านิยมการศึกษาไทยคืออะไร?

ค่านิยมส่งผลกระทบต่อเราบ้าง? เช่นคิวเตอร์ คณะ อาชีพ

แต่ละวันเรียนอะไรกันบ้าง ก็วิชา ก็ชม..?

มีความสุขกับการเรียนมากน้อยขนาดไหน? เพราะ..

ความรู้ที่เรียนมาจะได้นำไปต่อยอดกับอาชีพที่ใฝ่ฝันไหม?

Sequence 3

- ภาพใจกลางเมือง รถ การจราจรที่หนาแน่น ร้านค้า อาชีพ ผู้คนมากมาย

- ชาวชนไทยมากมายบริเวณสยาม กำลังเดินซื้อของ เดินเล่นกับแฟนทานอาหาร เข้าสถาบันกวดวิชา ใบหน้ามีความสุขกับเพื่อนๆ

- ภาพคอกๆ ซ้ำลงหยุด ไฟก๊สที่วัยรุ่นแต่ละคน ละครอายุ เพศ

- พระอาทิตย์ตกดิน TEXT : ? (Question mark)

บรรยาย : ในเมื่อเราไม่สามารถพึ่งพาระบบการศึกษาไทยที่จะช่วยให้เรา ค้นหาตัวตน และผลักดันความสามารถของแต่ละบุคคลส่งไปในทิศทางตามแต่ละสาขาอาชีพได้อย่างเต็มที่ สิ่งเดียวที่เราจะทำได้คือการเดินอยู่ในระบบอย่างมีสติ ระยะเวลาที่เราเดินทางกับการศึกษามาอาจจะไม่สำคัญเท่ากับความรู้ที่เราเก็บเกี่ยวมาระหว่างทาง มีใครเคยวางแผนอนาคตตัวเองบ้างไหม ว่าเรากำลังเดินไปไหน เรากำลังทำอะไร และเราจะได้อะไรจากมัน หรือเพียงแค่ปล่อยให้เวลาหมดไปวันๆ เพื่อเริ่มต้นใหม่ในวันรุ่งขึ้น คงจะเป็นเรื่องน่าเสียดาย ถ้าประเทศไทย ต้องฝากความหวังไว้กับเด็กรุ่นใหม่ ที่ไม่สนใจแม้แต่การวางแผนอนาคตตัวเองด้วยซ้ำ เราต้องรอเวลาอีกนานแค่ไหน ถึงเวลาแล้วหรือยังกับการเริ่มต้นตั้งเข็มทิศชีวิตให้กับตัวเอง อย่างน้อยๆถ้าวันนี้เราเริ่มต้นเดินหน้าอย่างเต็มที่ ในอนาคตใครจะเชื่อ เราอาจจะเป็นส่วนหนึ่งในการช่วยเหลือระบบการศึกษาไทยให้พัฒนายิ่งขึ้น ในฐานะคนคนหนึ่งที่เคยเดินทางผ่านระบบการศึกษาไทยมาทั้งระบบ

พัฒนาบทครั้งที่ 2 บทภาพยนตร์สารคดี " 19 ปีที่เรียนมากับชีวิตที่เหลือ "

video	audio
<p>Sequence 1</p> <ul style="list-style-type: none"> - เปิดด้วยภาพบรรยากาศนักเรียนเดินเข้าโรงเรียน - นักเรียนรวมตัวกันรอเคารพธงชาติ - มือที่กำลังสาวเชือกธงชาติ - ธงชาติปลิวบนยอดเสา - นักเรียนนั่งเรียนในห้องเรียนสีหน้าเคร่งเครียด - สัมภาษณ์ตัดสลับเด็กแต่ละช่วงวัยพูดถึงอาชีพที่ใฝ่ฝันพร้อมเหตุผล - แทนสายภายในรถไฟฟ้ที่วิ่งเข้าตัวเมือง - การจราจรที่ดูแน่นขนัด - บรรยากาศศึกสูง ศูนย์การค้า - เด็กมากมายเดินมุ่งหน้ามีผู้ปกครองเดินข้างๆ - บรรยากาศสถาบันกวดวิชาเต็มไปด้วยเด็กมากมาย - ผู้ปกครองนั่งรอลูกหลานเรียนพิเศษ - บรรยากาศวันรับปริญญามีบัณฑิตและผู้คนมาแสดงความยินดีมากมาย - ตัดภาพคำ <p>Sequence 2</p> <ul style="list-style-type: none"> - บทสัมภาษณ์ตอบคำถาม 19 ปีที่เรียนมาได้เอามาประยุกต์ใช้ไหม ? - บทสัมภาษณ์เกี่ยวกับประวัติของแต่ละบุคคลทั้งเรียนตรงสายและไม่ตรงสาย - บทสัมภาษณ์ขยายความว่า 19 ปีที่เรียนมาได้เอามาประยุกต์ใช้ หรือไม่ได้ใช้ยังไง - บทสัมภาษณ์ปัญหาที่เกี่ยวข้อง เช่น การเดินตามค่านิยม , ปัญหาครอบครัว เป็นต้น 	<p>...เสียงดนตรี...</p> <p>...เสียงบทสัมภาษณ์...</p> <p>...เสียงดนตรี...</p> <p>TEXT : 19 ปีที่เรียนมากับชีวิตที่เหลือ</p> <p>...เสียงบทสัมภาษณ์...</p> <p>...เสียงบทสัมภาษณ์...</p>

<p>- บทสัมภาษณ์แนวทางในการแก้ไขปัญหา</p> <p>Sequence 3</p> <p>- บทสัมภาษณ์แนะนำแนวทางการศึกษา</p> <p>- บทสัมภาษณ์ความหมายของคำว่าประสบความสำเร็จ</p> <p>- บทสัมภาษณ์พูดถึงแก่นแท้และประโยชน์ของการเรียนรู้</p>	<p>...เสียงบทสัมภาษณ์...</p>
---	------------------------------

การวางแผนก่อนการถ่ายทำ

เมื่อได้โครงสร้างบทภาพยนตร์สารคดีแล้ว เราจำเป็นต้องหาบุคคลที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นตัวแทนในการนำพาเรื่องไปยังเป้าหมายที่เรากำหนดไว้ ดังนี้

1. บุคคลที่มีส่วนร่วมในการสร้างระบบ และวางแผนนโยบายการศึกษาไทย

จึงติดต่อประสานงานเพื่อสัมภาษณ์ ท่านอำนาจ วิชยานุวัติ ผู้อำนวยการสำนักนโยบาย และแผนการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

2. บุคคลที่กำลังอยู่ในระบบการศึกษาไทย

- ผู้ปกครอง มีส่วนร่วมในการผลักดันลูกเข้าสู่ระบบการศึกษาและค่านิยมไทย

- นักเรียน/นักศึกษา เป็นตัวแทนสำคัญเพราะมีความใกล้ชิดกับระบบการศึกษาไทย

- ครู/อาจารย์ เป็นผู้นำระบบและนโยบายมาใช้กับนักเรียน

3. บุคคลที่สำเร็จการศึกษา (ผ่าน 19 ปี ในระบบการศึกษาไทยมาแล้ว)

- ผู้ประกอบอาชีพ ทั้งตรงสายอาชีพที่เรียนมา หรือ ไม่ตรงสายอาชีพที่เรียนมา

ขั้นตอนการถ่ายทำสารคดี (Production)

เมื่อกำหนดบทภาพยนตร์สารคดี บุคคลที่จะเป็นตัวแทนเล่าเรื่องราวได้แล้วเราจะเห็น โครงสร้างของสารคดีเราชัดเจนมากขึ้น จากนั้นเตรียมอุปกรณ์ให้พร้อมที่สุด สারণหน่วยความจำ และแบตเตอรี่ให้พร้อม เนื่องจากการผลิตภาพยนตร์สารคดี ต้องการความคล่องตัวในการเก็บ ข้อมูลจริง การบริหารและนัดหมายเวลาเป็นเรื่องสำคัญมากเนื่องจากบุคคลที่สัมภาษณ์มีจำนวนถึง 8 คน ซึ่งแต่ละคนให้ระยะเวลาในการถ่ายทำ แตกต่างกันไป จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องคำนวณ เวลาให้เหมาะสม ในการพูดคุย เก็บการสัมภาษณ์ เพื่อให้ครบถ้วนเวลาผู้ให้สัมภาษณ์น้อยที่สุด

สิ่งสำคัญที่สุดในการถ่ายทำนั้นคือการตั้งคำถาม และคิดคำตอบที่ต้องการจากบุคคลที่ ให้การสัมภาษณ์ล่วงหน้า เนื่องจากการพูดคุยนั้นข้อมูลอาจเพิ่มมากขึ้น โดยที่เราไม่ทันรู้ตัว ส่งผลต่อ การนำมาตัดต่อ เมื่อเราได้คำตอบชัดเจน ครบ ตามเราที่ต้องการ จึงเปลี่ยนคำถามต่อไป

ลักษณะการทำทำจึงแบบเป็น 3 ส่วนดังนี้

1. บันทึกภาพการให้สัมภาษณ์
2. บันทึกภาพกิจกรรมอื่นที่เกี่ยวข้องของตัวผู้ให้สัมภาษณ์
3. บันทึกภาพเหตุการณ์อื่นๆที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำมาประกอบกับคำพูดของผู้ให้สัมภาษณ์

ขั้นตอนหลังการถ่ายทำสารคดี (Post-production)

ลำดับภาพ

เป็นขั้นตอนการสรุปข้อมูลที่ได้เก็บรวบรวมมาทั้งหมด ไม่ว่าจะเป็นภาพหรือเสียง จัดแยกเพิ่มเก็บข้อมูลอย่างชัดเจนเพื่อให้ง่ายต่อการค้นหาและนำมาใช้งาน จากนั้นนำคำตอบที่ได้จากการสัมภาษณ์ทั้งหมดลิสต์เป็นข้อๆเพื่อง่ายต่อการมองภาพรวมของโครงสร้างที่เรากำหนดไว้ และเพื่อหาจุดเชื่อมโยงของคำพูดของแต่ละคนให้สอดคล้อง ไปในทิศทางเดียวกัน เมื่อเรียบเรียงเสร็จจึงเริ่มเข้าสู่กระบวนการตัดต่อ โดยใช้โปรแกรม Premiere Pro ในการตัดต่อ จัดวางข้อมูลที่ต้องการลงบน timeline ใช้เทคนิคการสปีดภาพเพื่อช่วยการเล่าเรื่อง นำภาพประกอบ วางบนเนื้อหา บทสัมภาษณ์ที่เกี่ยวข้อง ขึ้น Caption ชื่อผู้ให้สัมภาษณ์พร้อมกับการให้สัมภาษณ์

ดนตรีประกอบ

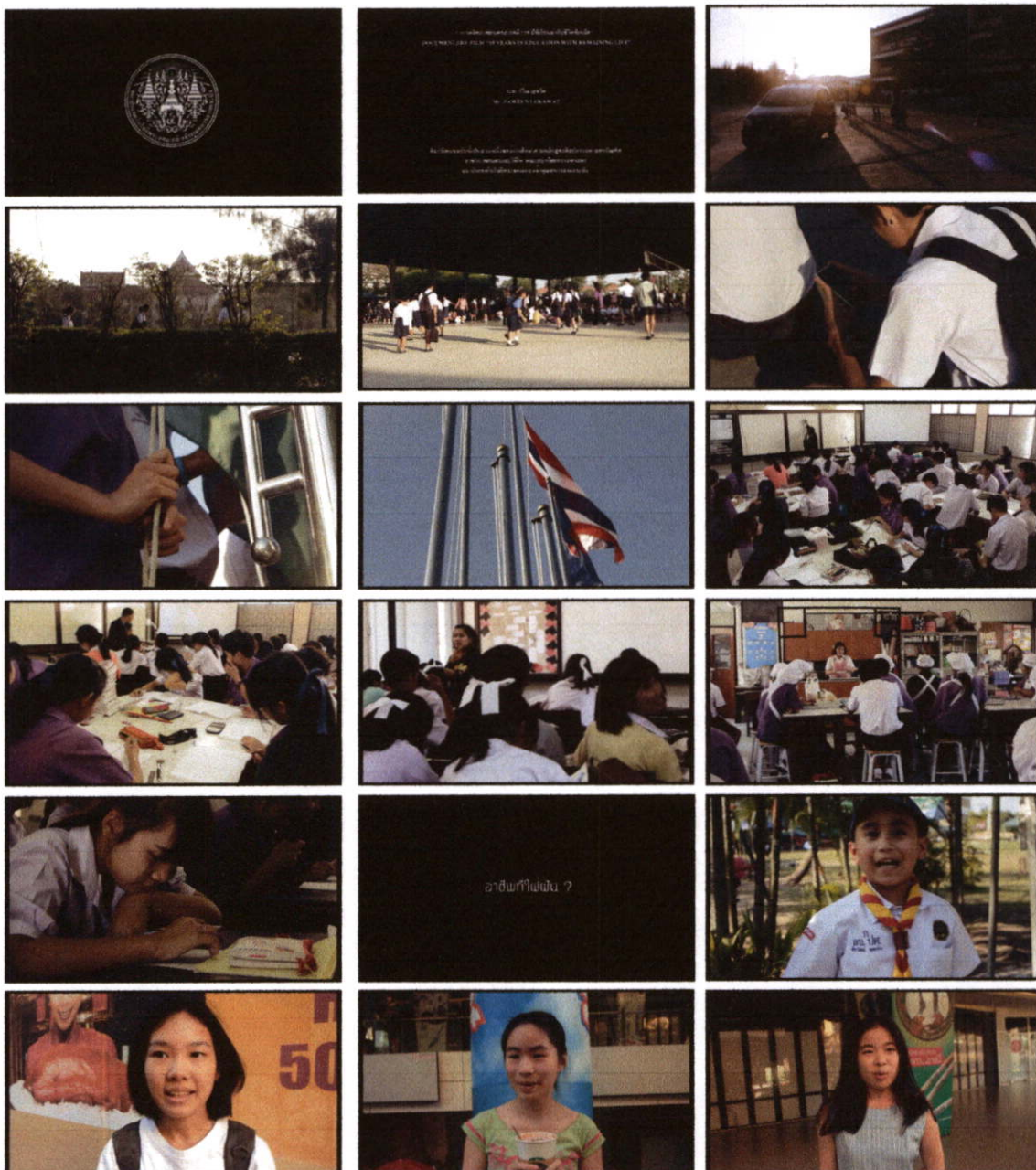
ในช่วงต้นเรื่อง เนื่องจากเป็นการเล่าเรื่องด้วยภาพ และมีการลำดับภาพอย่างรวดเร็ว จึงใช้ดนตรีเพื่อช่วยในการเล่าเรื่อง ขั้นตอนนี้จึงต้องทำไปพร้อมๆกับการลำดับภาพ ซึ่งจะช่วยให้สะดวกรวดเร็วมากขึ้น

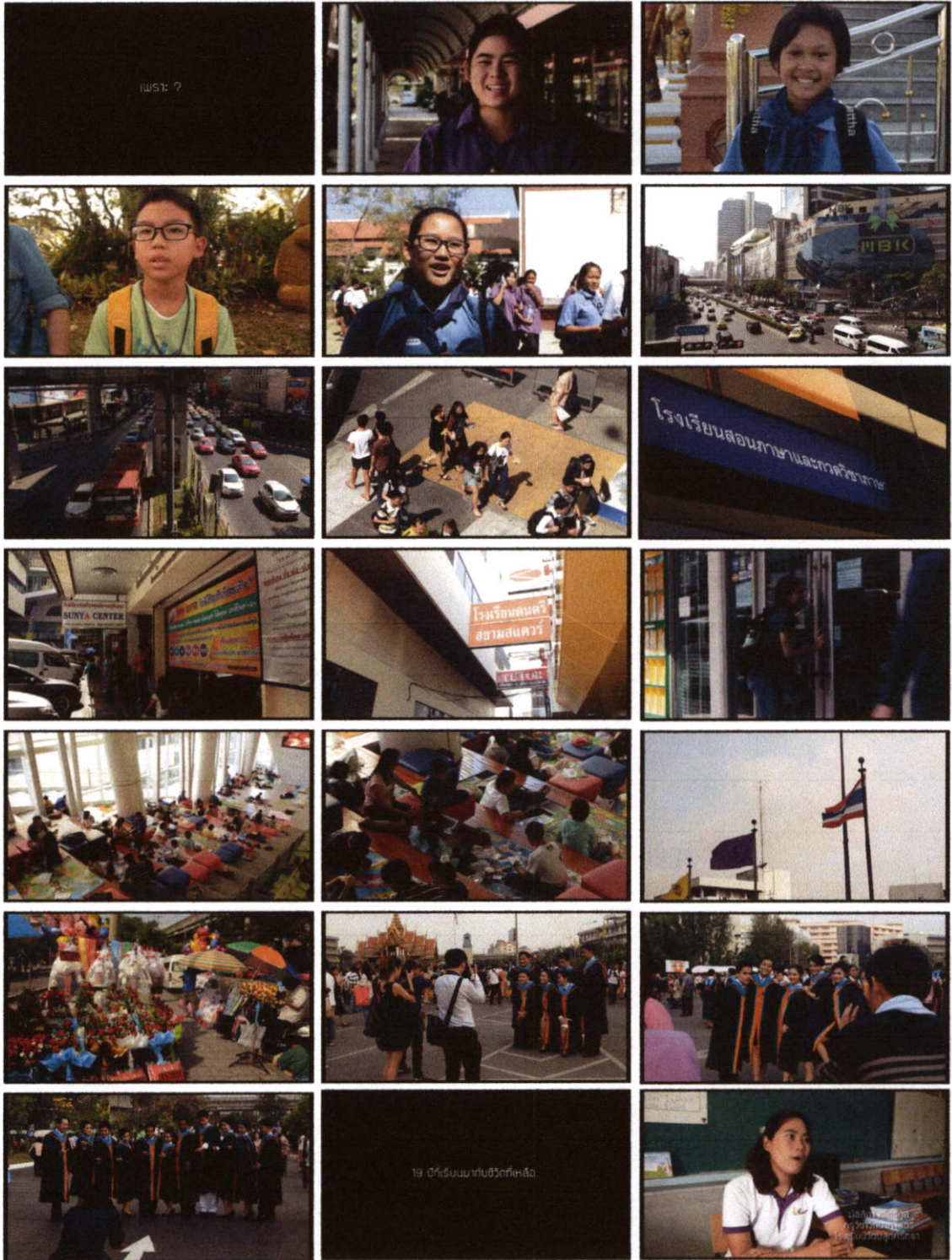

ภาพที่ 2 การลำดับภาพและเสียงด้วยโปรแกรม Premiere Pro

การตัดต่อลำดับภาพละเอียด (Fine Cut)

เป็นการตัดต่อลำดับเรื่องราวโดยละเอียด โดยให้ความสำคัญกับองค์ประกอบทั้งหมด
เพิ่มเติม หรือ ถอดถอนข้อมูลเพื่อให้เกิดความสมบูรณ์มากที่สุด

บทที่ 5

บทสรุปและข้อเสนอแนะ

บทสรุป

จากการทำภาพยนตร์สารคดีเรื่อง “19ปีที่เรียนมากับชีวิตที่เหลือ” ได้ฝึกทักษะกระบวนการคิด วิเคราะห์ ทักษะการพูด ทักษะการฟัง เป็นการนำความรู้ความสามารถที่เรียนออกมาใช้งานอย่างเต็มรูปแบบที่สุด เนื่องจากกระบวนการทำงานทั้งหมดมีเราเพียงคนเดียวที่เป็นผู้กำหนด คัดสินใจ ดังนั้นหากตัวงานไม่สามารถสมบูรณ์แบบได้ 100% ข้าพเจ้าก็เชื่อเสมอว่า เราได้เรียนรู้ประสบการณ์การทำงาน ซึ่งต้องเจอกับปัญหา อุปสรรคต่างๆเข้ามา และต้องแก้ไขเหตุการณ์เฉพาะหน้ามากมาย ดังนั้นสิ่งสำคัญที่สุด คือต้องรู้จักการวางแผน มีระบบการจัดการความคิดที่ดี รับฟังและรู้จักการปรับแก้ไขชิ้นงาน ได้ตลอดเวลา จากการผลิตภาพยนตร์สารคดีครั้งนี้ ปัญหาที่เกิดขึ้นมีดังต่อไปนี้

- การเลือกประเด็นที่จะพูดมีความสำคัญ ต้องมีความชัดเจนแน่วแน่ในสิ่งที่จะพูด เนื่องจาก หากในภาพยนตร์สารคดีของเราเต็มไปด้วยประเด็นหลายประเด็นที่ซ้อนกัน ความน่าสนใจที่จะนำพาคนดูไปในทิศทางใดทิศทางหนึ่งจะไม่ชัดเจนและดูกระจัดกระจาย

- เราควรแยกแยะประเด็นหลักและประเด็นรองเพื่อจะแบ่งสัดส่วนของแต่ละประเด็นอย่างชัดเจน

- การมีภาพในการช่วยเล่าเรื่อง เพื่อต่อ ยอดความคิดของคนดูเป็นเรื่องสำคัญมาก
- หากบทพูดเป็นเชิงอารมณ์มากๆ ควรจะมีภาพเชิงสัญลักษณ์ประกอบ
- หากมีการพูดถึงประเด็น ไหน เราต้องนำพาคนดูไปยังประเด็นนั้นๆด้วย ไม่ควรทิ้งคนดูไว้แล้วขึ้นประเด็นใหม่

- การทำสารคดีที่ดีควรจะสร้างคำตอบใหม่ให้กับสังคม ข้อเท็จจริงที่คนดูได้รับจากสารคดีจะต้องถูกเปลี่ยนไปเป็นความรู้สึกให้ได้

ข้อเสนอแนะ

- การทำงานทั้งหมดต้องเกิดจากสิ่งที่เราอยากจะทำ หรือมีแรงบันดาลใจส่วนตัว เราไม่ควรหิบบกประเด็นที่ผู้อื่นสนใจ เพราะหากประเด็นจะคิขนาดไหน ถ้ามันไม่ได้เกิดจากความชอบของเราจริงๆงานก็จะออกมาได้ไม่สมบูรณ์
- หากสนใจในเรื่องใด มั่นใจกับและควรใช้เวลาคลุกคลีกับมัน เสพสื่อรอบๆตัว เก็บข้อมูลให้มากที่สุด เพื่อที่เราจะเข้าใจและสามารถตอบคำถามจากอาจารย์ได้อย่างชัดเจน
- การขอคำแนะนำจากผู้มีประสบการณ์ จะช่วยลดความผิดพลาดให้น้อยลง
- ทุกครั้งที่มีการถกเถียงหรือตักเตือนทางความคิด ควรมีการจดข้อความไว้ทุกครั้ง เพื่อไม่ให้เกิดการหลงลืม และเป็นการย้ำความคิดทำให้เกิดเป็นความจำ
- การทำงานภาพยนตร์สารคดีเราจำเป็นต้องพึ่งพาอาศัยผู้คนมากมายหลายฝ่าย ดังนั้น การสื่อสาร อธิบายอย่างชัดเจนจะช่วยสร้างความน่าเชื่อถือในชิ้นงานและทำให้ผู้คนให้ความช่วยเหลือเรามากขึ้น และหากติดต่อสถานที่ราชการควรมีหนังสือจากคณะเพื่อลดปัญหาที่จะเกิดขึ้น
- ภาพเป็นตัวช่วยในการเล่าเรื่องได้อย่างดี อย่าละเลยที่จะหาภาพเหตุการณ์ต่างๆมาประกอบในบทสัมภาษณ์
- ควรเอาเวลาของผู้ให้สัมภาษณ์เป็นที่ตั้ง หากสามารถนัดหมายเวลาใครได้แล้วเราต้องรีบเข้าไปถ่ายทำทันที ไม่ควรปล่อยเวลาให้ผ่านไป เนื่องจากเวลาของแต่ละคนมีอย่างจำกัด

บรรณานุกรม

กฤษกร วงศ์กรวุฒิ. “เขียนคน เขียนสารคดีแบบ ค.คน”. 2551.

เคล็ดลับในการเขียนบทหนังสือสารคดี [ออนไลน์]. สืบค้น 13 พฤศจิกายน 2556. เข้าถึงได้จาก

<http://tvthainetwork.com/2010/board/index.php?action=dlattach;topic=1450.0;attach=53>

พนม พงษ์ไพฑูย์. การศึกษาคือปัจจัยที่ 5 แห่งชีวิต ตอนที่ 2 [ออนไลน์]. สืบค้น 20 พฤศจิกายน 2556.

เข้าถึงได้จาก <http://it.kmutnb.ac.th/thai/readnews.asp?id=501>

ระบบการศึกษาไทย 2 [ออนไลน์]. สืบค้น 20 พฤศจิกายน 2556. เข้าถึงได้จาก

http://www.bic.moe.go.th/th/index.php?option=com_content&view=article&id=661&catid=61

นโยบาย 8 ข้อปี 2557 ของรมต.จาตุรนต์ ฉายแสง [ออนไลน์]. สืบค้น 20 พฤศจิกายน 2556. เข้าถึงได้จาก

<http://www.obec.go.th/node/93>

Child centered [ออนไลน์]. สืบค้น 1 ธันวาคม 2556. เข้าถึงได้จาก [http://www.parent-](http://www.parent-youth.net/index.php?lay=show&ac=article&Id=538689000&Ntype=5)

[youth.net/index.php?lay=show&ac=article&Id=538689000&Ntype=5](http://www.parent-youth.net/index.php?lay=show&ac=article&Id=538689000&Ntype=5)

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ-สกุล
ที่อยู่

นายปวีณ เลขวัต
288/131 ซ.ร่มเกล้า 6/1 หมู่บ้านเพอร์เฟกพาร์ค-สุวรรณภูมิ
ถนนร่มเกล้า แขวงมีนบุรี เขตมีนบุรี กรุงเทพมหานคร 10510
E-mail : basketball_94@hotmail.com

ประวัติการศึกษา

พ.ศ. 2546 ระดับประถมศึกษา โรงเรียนบ้านบางกะปิ กรุงเทพมหานคร
พ.ศ. 2549 ระดับมัธยมตอนต้น โรงเรียนจุฬารัตนราชวิทยาลัย ชลบุรี
พ.ศ. 2552 ระดับมัธยมตอนปลาย โรงเรียนจุฬารัตนราชวิทยาลัย ชลบุรี
พ.ศ. 2556 ปริญญาตรี ศิลปกรรมศาสตร์บัณฑิต สาขาวิชา ภาพยนตร์และวีดิโอ
คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหาร
ลาดกระบัง